

Eindrapport monitoring SBZ-V 'Poldercomplex'

Resultaten van het tweede jaar

**Wouter Courtens, Dominique Verbelen
en een schitterende ploeg gouden vrijwilligers**

natuurpunt

inbo

instituut voor natuur- en bosonderzoek

INHOUD

I. Inleiding	4
II. Doel van de monitoring	4
III. Broedvogels	5
III.1 Materiaal en methoden	5
III.1.a Algemeen	5
III.1.b Praktische uitvoering van de broedvogelinventarisatie	5
III.1.c Methode	6
III.1.d Gebiedsdekkende broedvogelinventarisatie	6
III.1.e Habitatpreferentie	7
III.2 Resultaten	9
III.2.a Globaal overzicht van de inventarisatie-inspanning	9
III.2.b Totaaloverzicht voor het volledige studiegebied	10
III.2.c Soortbespreking: trends, verspreiding en habitatkeuze	14
III.2.d Resultaten van de broedvogelinventarisatie in de verschillende zoekzones	35
III.3 Conclusie	37
IV. Overwinterende watervogels	38
IV.1 Materiaal en methoden	38
IV.2 Resultaten	38
IV.3 Conclusie	39
V. Ganzentellingen	40
V.1 Materiaal en methoden	40
V.2 Resultaten	40
V.2.1 Aantalstrend	40
V.2.2 Verspreiding	42
V.3 Conclusie	43
VI. Flora	44
VI.1 Materiaal en methoden	44
VI.2 Resultaten	44
VII. Literatuur	45
VIII. Bijlagen	46

I. Inleiding

Bij Besluit van de Vlaamse Executieve van 17.10.1988 werd een deel van de Oostkustpolders aangewezen als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4 van Richtlijn 79/409/EEG (Vogelrichtlijn) en bevestigd via het Decreet Natuurbehoud (artikel 36bis, § 13): het SBZ-V '3.2 Poldercomplex'. Dit vogelrichtlijngebied is 9766 ha groot en omvat enerzijds een deel van de achterhaven van Zeebrugge - de zogenaamde Dudzeelse Polder -, anderzijds valt hier ook 9591 ha poldergebied onder. In de oorspronkelijke aanduiding lag 456 ha van het achterhavengebied binnen het vogelrichtlijngebied. Bij Besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2000 werd beslist om een gedeelte van de achterhaven uit de SBZ-V te lichten, teneinde de haven verder te kunnen ontwikkelen. In hetzelfde Besluit werden gebieden met een totale oppervlakte van 520 ha als uitbreiding aan de speciale beschermingszone 'Poldercomplex' (artikel 1 BVR 17/07/2000, BS 31/08/2000) toegevoegd. Deze gebieden kunnen door actieve natuurontwikkelingsmaatregelen aangepast worden als compenserende gebieden. Voor deze natuurontwikkelingsmaatregelen werd een taakverdelingsmatrix opgesteld waarin alle compensaties zijn opgenomen.

In opdracht van de Afdeling Maritieme Toegang van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (Vlaamse Gemeenschap) is het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek verantwoordelijk voor het uitvoeren van een monitoringplan dat de maatregelen opgenomen in de taakverdelingsmatrix toetst. Dit project startte op 1 juli 2005. Dit rapport geeft de resultaten van het tweede onderzoeksjaar (juli 2006 - juni 2007).

Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met Natuurpunt vzw. Hierbij is het INBO verantwoordelijk voor de wetenschappelijke opvolging en rapportage en voeren de vrijwilligers (41 in totaal) van de Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen (Mergus-vogelwerkgroep), de Werkgroep Uitkerkse Polders en de Vogelwerkgroep Middenkust het leeuwendeel van de broedvogelinventarisaties en watervogeltellingen uit. Het werk van de vrijwilligers wordt gecoördineerd door een professionele kracht, Dominique Verbelen van Natuurpunt vzw.

II. Doel van de monitoring

Het hoofddoel van het monitoringproject is *'de toetsing van de maatregelen opgenomen in de taakverdelingsmatrix met betrekking tot de effectieve inrichting van natuurcompensatiegebieden voor de verdere uitbouw van de achterhaven Zeebrugge, opgenomen in de ontwerpovereenkomst zoals door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 4 maart 2005'*. In het eerste onderzoeksjaar werd hiertoe een methodiek voor een gedetailleerde monitoring en opvolging van avifauna en vegetaties opgesteld (Courstens *et al.*, 2006). Deze wordt vanaf het broedseizoen 2006 jaarlijks uitgevoerd.

Een dergelijke monitoring zal in de komende jaren worden opgezet in elke zoekzone waar inrichtingswerken zullen worden uitgevoerd. De resultaten van de monitoring zullen worden gebruikt om de natuurdoelen op projectniveau te toetsen.

In tweede instantie werd een methodiek voor een gebiedsdekkende monitoring van de avifauna in het volledige vogelrichtlijngebied opgesteld. Het doel hiervan is een beeld te krijgen van de evolutie van de avifauna en habitats waarvoor het Poldercomplex is aangemeld. Daarom worden ook delen van het studiegebied buiten de zoekzones bij de monitoring betrokken.

III. Broedvogels

III.1 Materiaal en methoden

III.1.a Algemeen

De broedvogelinventarisatie bestaat uit twee luiken. In een eerste luik worden de zoekzones voor de natuurcompensaties en een aantal andere deelgebieden volgens uitgebreide territoriumkartering (UTK) geteld. Dit levert exacte aantallen en broedlocaties voor de verschillende geselecteerde soorten op. In een tweede luik worden de aantallen van de geselecteerde soorten in de overige delen van het SBZ bepaald. Daar het gaat om een monitoringsproject gebeuren de tellingen jaarlijks op dezelfde gestandaardiseerde manier waardoor de resultaten over de jaren heen vergelijkbaar zijn en trends kunnen worden vastgesteld.

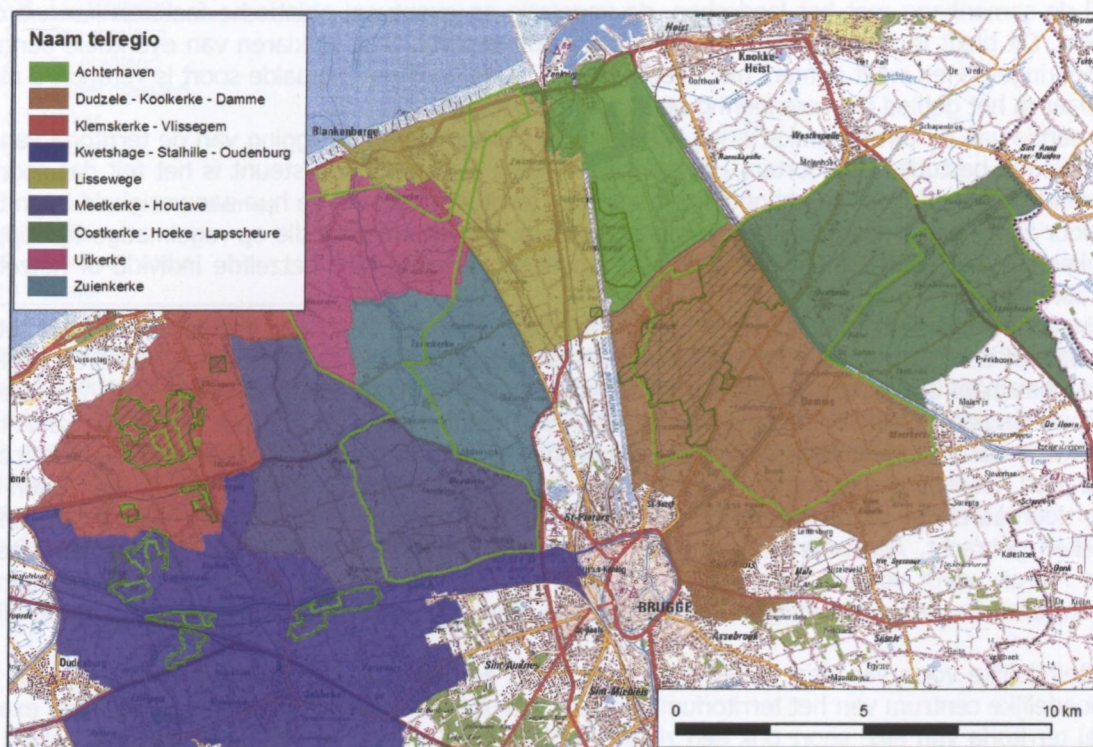
De broedvogelinventarisaties worden hoofdzakelijk uitgevoerd door vrijwilligers van de Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen (Mergus-vogelwerkgroep), de Werkgroep Uitkerkse Polders en de Vogelwerkgroep Mid-den-kust. Een aantal gebieden wordt door het INBO geteld. De coördinatie van het inventarisatiewerk gebeurt door Dominique Verbelen van Natuurpunt vzw.

III.1.b Praktische uitvoering van de broedvogelinventarisatie

Bij de aanvang van het project werd het volledige vogelrichtlijngebied en het geschrapte gedeelte ingedeeld in 121 kleinere eenheden of deelgebieden (Figuur 1 en Bijlage 1), deze behoren tot 9 grote telzones (Figuur 2) en wordt in wat volgt het 'studiegebied' genoemd. In de achterhaven werden drie extra gebieden gelegen in de achterhaven maar buiten deze zone meegenomen. Deze worden elk op een gestandaardiseerde manier door één of meerdere personen geïnventariseerd.

Figuur 1. Situering van de verschillende zoekzones (donkergroene arcering), deelgebieden (paarse begrenzing) en vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex' (lichtgroen).

Figuur 2. Overzicht van de ligging van de verschillende telzones.

De geselecteerde soorten zijn in de eerste plaats alle soorten waarvoor het SBZ werd afgebakend en alle andere soorten van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn. Aanvullend worden ook enkele aandachtsoorten voor Vlaanderen geteld: een aantal soorten van de Rode Lijst van de Vlaamse Broedvogels (Devos *et al.*, 2004) en soorten waarvan in het SBZ minstens 5% van de Vlaamse populatie broedt (gebaseerd op Vermeersch *et al.*, 2004). De lijst van de getelde soorten en hun specifieke status is weergegeven in Bijlage 2.

Gezien de grote oppervlakte van het vogelrichtlijngebied werd het bij aanvang van het project niet mogelijk geacht om alle soorten even gedetailleerd te inventariseren. Met name Blauwborst en Rietzanger werden in het eerste onderzoeksjaar niet gebiedsdekkend geteld. Bij de evaluatie van het broedseizoen 2006 werd beslist deze beide soorten toch gebiedsdekkend te tellen in de volgende onderzoeksjaren.

III.1.c Methode

Voor de start van het broedseizoen 2006 werd een aantal gebieden geselecteerd waar de broedvogels jaarlijks aan de hand van uitgebreide territoriumkartering (UTK) worden geteld (Figuur 3). Dit zijn onder andere de volledige zoekzones 1 tot en met 9 en een aantal deelgebieden verspreid over de volledige Oostkustpolders. Gezien de grote oppervlakte van zoekzone 10 werd een gebiedsdekkende kartering aan de hand van de intensieve UTK niet mogelijk geacht. Wel werd een aantal deelgebieden die in deze zoekzone vallen volgens deze methode geteld.

De uitgebreide territoriumkartering wordt uitgebreid beschreven in Hustings *et al.* (1985) en werd voor dit project aangepast naar de recentere publicaties Anselin *et al.* (2003) en van Dijk (2004). Het is een zogenaamde absolute kwantitatieve inventarisatiemethode, absoluut staat hier in tegenstelling tot relatieve inventarisatiemethodes die enkel een maat voor de talrijkheid van een bepaalde soort geven, niet de werkelijke aantallen. Absolute kwantitatieve methodes geven wel een schatting van de werkelijk aanwezige aantallen in een gebied en laten toe gegevens van een bepaalde soort over verschillende jaren en gebieden te vergelijken evenals aantalsverhoudingen tussen verschillende soorten

onderling. Heel waardevol is tevens de informatie over de precieze ligging van de territoria, waaruit in detail de samenhang met het landschap, de vegetatie en eventueel abiotische factoren kan worden afgeleid. Dit biedt in veel gevallen ook aanknopingspunten voor het verklaren van eventuele aantalsveranderingen. Men weet immers niet alleen dat het aantal van een bepaalde soort is veranderd maar ook waar in het gebied die verandering heeft plaatsgevonden.

De essentie van de territoriumkartering is het in kaart brengen van de ligging van de territoria van de verschillende bestudeerde soorten. Het principe waarop deze methode steunt is het feit dat soorten gedurende het broedseizoen gebonden zijn aan een territorium waarin ze hun aanwezigheid laten blijken door zang, balts, nestbouw en alarmeringsgedrag. Een waarnemer die op regelmatige tijdstippen terugkeert in het gebied moet dus steeds op ongeveer dezelfde plek hetzelfde individu of hetzelfde paar aantreffen.

Een inventarisatie bestaat dan ook uit een aantal bezoeken aan hetzelfde gebied waarbij het totale oppervlak of een gedeelte van het gebied nauwkeurig wordt doorkruist. Een te inventariseren deelgebied is maximaal 200 ha groot. Op een kaart worden alle waarnemingen van balts, zang, alarmroep, nestbouw en aanwezigheid van jongen genoteerd. Het resultaat van één bezoek is dus een kaart met allerlei waarnemingen van diverse soorten. De bezoeken worden gespreid over de periode eind maart - eind juni. Het tijdstip van de dag wordt zodanig gekozen dat de grootste kans op waarnemingen bestaat, doorgaans zijn dit de vroege ochtenduren. Voor dit onderzoek worden per gebied minstens 5 bezoeken gebracht. Alle waarnemingen van één soort worden vervolgens verzameld op een aparte kaart. Hieruit wordt volgens bepaalde richtlijnen (rekening houdend met het aantal geldige waarnemingen, uitsluitende waarnemingen, fusie-afstanden, datumgrenzen etc.) het territoriumpatroon afgeleid.

De uiteindelijke vorm van deze broedvogelgegevens is een kaart met puntsgewijze notering van het vermoedelijke centrum van het territorium van elke bestudeerde soort en laat toe om naast het exacte aantal territoria van elke soort ook een zicht te krijgen op de verspreiding binnen het deelgebied en het geprefereerde habitat.

Inventarisatie volgens UTK bleek in een aantal op voorhand aangeduide deelgebieden buiten de zoekzones niet haalbaar. Er werd daarom bij het begin van het broedseizoen beslist een gelijk aantal andere gebieden te tellen volgens deze methode. Deze gebieden zullen ook in de volgende projectjaren volgens deze methode worden geteld. De gebieden die in het broedseizoen 2006 aan de hand van territoriumkartering werden geteld zijn afgebeeld in Figuur 3.

III.1.d Gebiedsdekkende broedvogelinventarisatie

Om een beeld te krijgen van de evolutie van de belangrijkste broedvogelsoorten in het vogelrichtlijngebied worden deze soorten jaarlijks in het volledige Poldercomplex geteld. Elk gebied wordt hiertoe minstens driemaal bezocht. Voor elke soort wordt op deze manier een goed beeld verkregen van het aantal koppels per deelgebied.

III.1.e Habitatpreferentie

Op basis van de puntgegevens die werden verzameld in de gebieden die volgens UTK werden geteld, kan de habitatpreferentie van een aantal soorten worden bepaald. Hiertoe wordt de Jacobsindex (D) berekend. Deze geeft de relatie tussen de bezetting door de soort in een bepaald type habitat en het aanbod van dat type in een getal gelegen tussen -1 (totale negatie) en +1 (totale preferentie). Dit gebeurt aan de hand van de formule $D = (r-p)/(r+p-2rp)$. Hierin is r de proportie van het totale aantal territoria gevestigd op het type landgebruik in kwestie en is p de proportie van de oppervlakte van dat type (Jacobs, 1974). Dit gebeurt hier hoofdzakelijk voor de steltlopers gezien deze een vrij duidelijk territorium hebben.

Hiertoe werden de verschillende bwk-eenheden gereduceerd tot 10 hoofdklassen (Tabel 1).

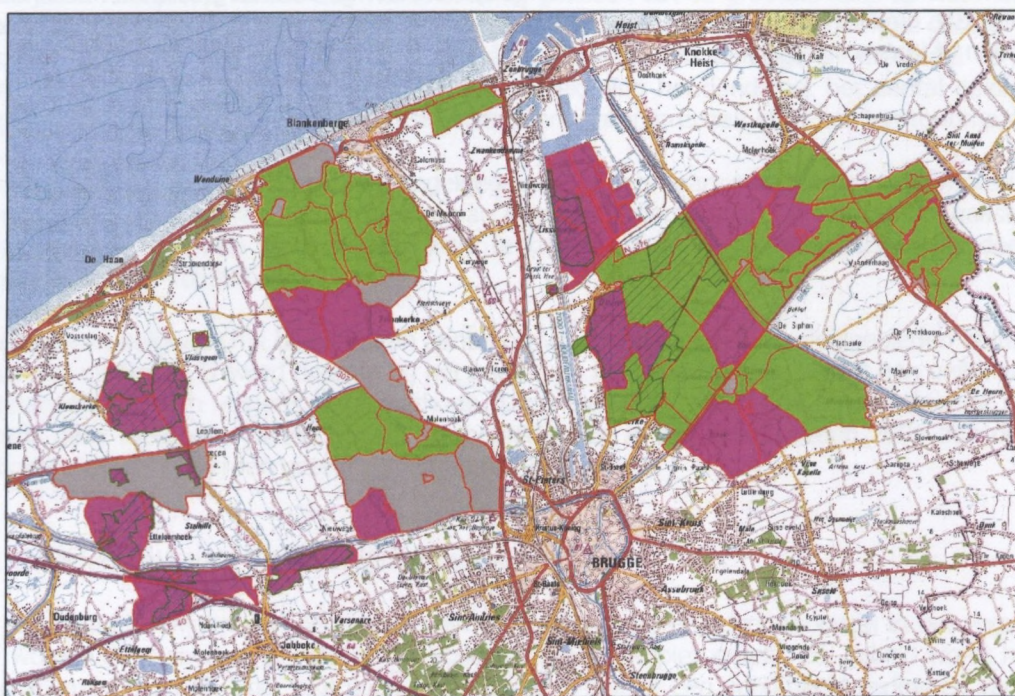
Code	Omschrijving
1	hpr-grasland
2	hp-grasland
3	ander grasland
4	akker
5	urbaan
6	bos
7	klein landschapselement
8	water
9	rietland/moeras
10	ander

III.2 Resultaten

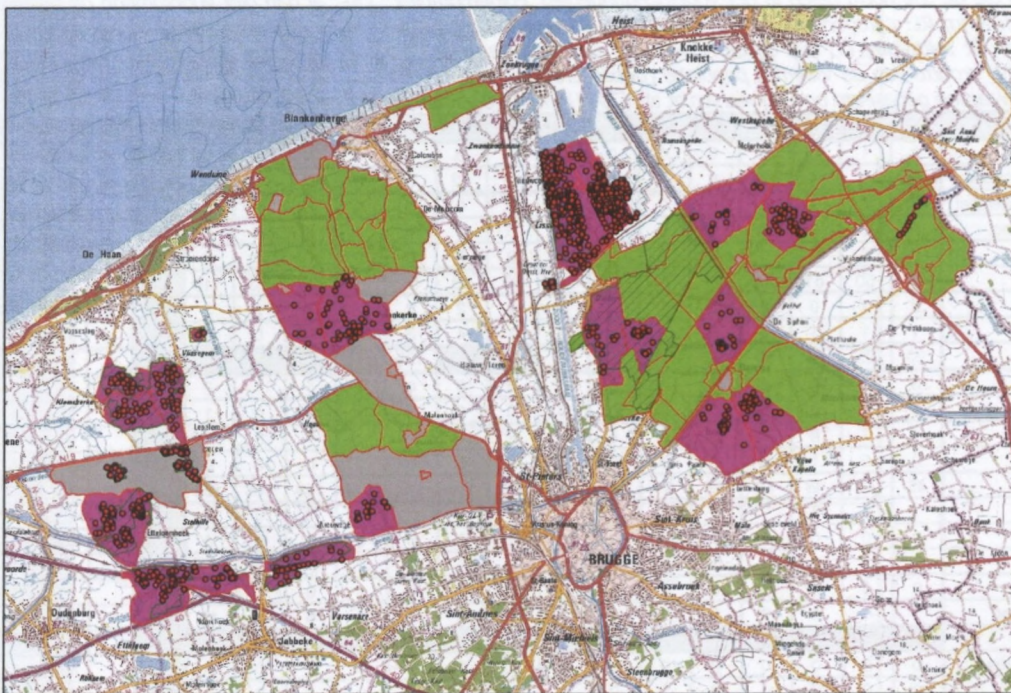
III.2.a Globaal overzicht van de inventarisatie-inspanning

Figuur 3 geeft een overzicht van de inventarisatie-inspanning in het projectgebied (zie ook III.1). Van de 124 onderscheiden deelgebieden werden er 45 aan de hand van uitgebreide territoriumkartering geteld. Voor al deze gebieden zijn puntlocaties van de broedgevallen beschikbaar (Figuur 4). In totaal werden zo 911 puntlocaties van territoria van 20 soorten verzameld. Van nog eens 65 gebieden zijn aantalsgegevens voor alle getelde soorten beschikbaar. Voor twee gebieden zijn enkel partiële gegevens beschikbaar. Drie gebieden werden niet geteld. De 9 overige gebieden betreffen dorpskernen en een camping die niet werden geteld gezien er geen soorten voorkomen die relevant zijn in het kader van het project.

Deze gegevens werden verzameld door 41 tellers. In totaal werden vele honderden manuren besteed aan de inventarisaties.

Figuur 3. Overzicht van de inventarisatie-inspanning. Aangeduid zijn de verschillende deelgebieden (rode omranding), de gebieden die volgens uitgebreide territoriumkartering werden geteld (paarse vlakken), de gebieden die minstens drie maal werden bezocht (groene vlakken), de gebieden die niet of onvolledig werden geteld (grijze vlakken) en de zoekzones (groene arcering).

Figuur 4. Overzicht van de ligging van de puntlocaties van de territoria van de verschillende soorten in de gebieden waar volgens uitgebreide territoriumkartering werd geteld.

III.2.b Totaaloverzicht voor het volledige studiegebied

Tabel 2 geeft een overzicht van de totale aantallen van de onderzochte soorten in het studiegebied. Ondanks de intensievere inventarisaties liggen de aantallen van de meeste soorten binnen de grootteorde van de voorgaande jaren. Dit wijst erop dat de historische aantalsopgaven voor de meeste soorten betrouwbaar zijn.

Voor enkele minder gespecialiseerde soorten die vaker in akkergebieden broeden zoals Scholekster en Bergeend liggen de aantallen hoger dan de voorbije jaren wat vermoedelijk een gevolg is van een hogere inventarisatie-inspanning. Een effectieve aantalsstijging wordt voor deze soorten niet vermoed. Dit is tevens in sterke mate het geval voor Rietzanger voor dewelke de intensieve telling van het volledige gebied - waarbij de meeste rietkragen werden afgelopen - een veel vollediger beeld geeft van de aantallen. Dit lijkt niet op te gaan voor Blauwborst, waar de aantallen van dezelfde grootteorde zijn als in een aantal jaren waar de soort vrij nauwkeurig werd geteld. Bij Cetti's Zanger spelen twee factoren: enerzijds is de soort in de voorbije jaren sterk in aantal toegenomen, anderzijds broedt ze ook vaak in overhoekjes die in de loop van dit broedseizoen vaker werden bezocht dan in de meeste andere jaren.

Voor de vergelijkbaarheid met de historische gegevens werden in deze tabel de aantallen voor het SBZ en het geschrapte gedeelte van het SBZ in de achterhaven van Zeebrugge samengenomen. Deze worden verder uitgesplitst bij de soortbespreking. Een drietal gebieden in de achterhaven (Weiden Spoorweg Oost, Weiden Ditrigas en Plasjes Pelikaan) werden eveneens volgens UTK geteld, de aantallen in deze gebieden worden enkel in de tekst vermeld.

Tabel 3 geeft de aantallen voor de verschillende soorten opgesplitst per telzone. In Bijlage 3 wordt een overzicht van de getelde aantallen per soort per deelgebied weergegeven.

Tabel 2. Aantalsevolutie van de broedvogels van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn, de Rode Lijst van de Vlaamse broedvogels en de soorten die de 5%-norm halen in het vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex'. VRL: al dan niet voorkomend op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn; RL: categorie op de Rode Lijst van de Vlaamse broedvogels (MUB: met uitsterven bedreigd; B: bedreigd; KW: kwetsbaar; Z: zeldzaam; nt: niet op de Rode Lijst; -: niet op de Rode Lijst maar voldoende aan criteria voor de categorie 'zeldzaam'); PV: grootte van de Vlaamse populatie (gebaseerd op Vermeersch et al. (2006) (aantallen voor de periode 2003-2005); grijze waarden gebaseerd op Vermeersch et al. (2004) (aantallen voor de periode 2000-2002)).

2007), grijze waarden gebaseerd op Vermeijer et al. (2007) (aantalën voor de periode 2000-2002)																					
	Soort	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	VRL	RL	PV	
Bijlage I	Woudaapje	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	MUB	8 - 15	
	Bruine Kiekendief	4	6	7	11	8	7	8	8	11	12	14	12	11	11	11	9	x	KW	145 - 155	
	Grauwe Kiekendief	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	MUB	0	
	Kwartelkoning	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	MUB	0 - 2	
	Steltkluut	0	0	0	0	0	0	1	0	0	9	0	0	0	0	0	9	1	x	Z	0 - 10
	Kluut	48	50	61	102	71	79	90	99	98	98	68	70	75	83	110	145	x	KW	350 - 400	
	Visdief	0	1	0	0	0	1	1	2	2	2	2		1	2	1	1	x	B	2450 - 3250	
	IJsvogel	1	1	1	1	5	3	3	0	1	4	3	3	3	0	2	0	x	KW	> 600	
	Blauwborst	20	25	55	80	100	120	155	95	(51)	70	105	68	65	-	-	117	x	nt	2859-3783	
Rode Lijst & > 5%	Smient	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1		-	1 - 3	
	Pijlstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	?	0	0	1	0		Z	1 - 3	
	Zomertaling	1	7	8	11	3	3	5	7	8		13-14		?	5	13	17		B	100 - 150	
	Watersnip	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		MUB	17 - 35	
	Tureluur	45	48	48	53	55	81	84	84	92	116	112	109	135	108	105	162		KW	413-456	
	Paapje	?	?	?	?	2	?	?	?	?	?	?	?	?	0	0	0		MUB	2 - 5	
	Tapuit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1			8 - 12	
	Snor	?	?	1	?	1	2	8	?	?	?	?	?	0	0	0	2		MUB	11 - 21	
	Graszanger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	?	0	-	12	17		Z	17 - 34	
	Cetti's Zanger	?	1	1	?	?	?	?	?	?	?	?	?	6	6	10	25		Z	18 - 65	
	Rietzanger	(4)	(2)	38	30	65	50	80	(16)	55	83	142	111	55	-	-	618		B	2116-2738	
	Baardmannetje	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	5		KW	13 - 22	
	Buidelmees	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		Z	4-10	
> 5%	Bergeend	69	87	101	100	123	131	126	135	151	160	202	231	160	154	195	260		nt	2130-2821	
	Grutto	146	152	142	190	192	187	188	191	201	262	310	341	338	322	273	339		nt	1042-1272	
	Slobeend	70	78	72	60	44	30	36	49	52	49	58	59	54	54	95	99		nt	817-1087	
	Kuifeend	26	64	97	58	84	50	60	71	89	60	45	83	48	30	24	58		nt	1450-2050	
	Scholekster	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	120-125		?	131	128	191		nt	1800-2500	

De donkergrijze waarden voor Blauwborst en Rietzanger geven (sterk) onvolledige waarden weer. Het is nagenoeg onmogelijk om voor deze soorten buiten het kader van een project als dit jaarlijks betrouwbare waarden te bekomen. Beide soorten broeden namelijk heel vaak in rietkragen tussen sloten en zijn enkel bij intensief bezoek van een gebied waarbij al deze lijnvormige elementen worden afgelopen op een goede manier te tellen. De waarden voor Blauwborst voor de periode 1991-1997 geven wel een betrouwbare trend weer gezien deze soort in een aantal jaren wel intensief werd geïnventariseerd, precies om de toename van deze soort in de regio goed te kunnen documenteren.

De lichtgrijze ingekleurde waarden voor Bergeend en Scholekster geven een onderschatting van de werkelijke aantallen weer als gevolg van een lagere inventarisatie-inspanning in deze jaren. Deze soorten broeden vaker op akkers dan de 'echte' weidevogels zoals Tureluur en Grutto en werden in deze jaren minder intensief geteld. Voor soorten als Tureluur en Grutto geldt dit in mindere mate gezien de op grasland broedende soorten jaarlijks op een vergelijkbare manier werden geteld.

Tabel 3. Overzicht van de resultaten van het broedseizoen 2006 per telzone (cf. Figuur 2).

	Oostkerke - Hoek - Lapscheure	Dudzele - Koolkerke - Damme	Achterhaven	Dudzeelse Polder	Lissewege	Uitkerke	Zuikerkerke	Meetkerke - Houtave	Klemskerke - Vlissegem	Kwetslage - Stalhille - Oudenburg	Totaal
Woudaapje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bergeend	64	33	6	20	4	92	2	4	18	17	260
Pijlstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Slobeend	15	8	2	0	2	55	4	0	7	6	99
Smient	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Zomertaling	1	3	3	0	0	8	0	1	0	1	17
Kuifeend	30	9	5	1	2	6	2	1	0	2	58
Bruine Kiekendief	1	1	2	0	0	3	1	0	0	1	9
Kwartelkoning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Scholekster	31	38	8	15	1	64	4	5	12	13	191
Kluut	8	3	2	3	0	119	0	0	2	8	145
Steltkluut	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Tureluur	11	24	18	27	0	63	0	2	6	11	162
Grutto	43	93	4	6	0	118	6	10	31	28	339
Visdief	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
IJsvogel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blauwborst	18	12	10	12	0	37	5	4	11	7	116
Tapuit	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Paapje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Graszanger	0	1	15	0	0	1	0	0	0	0	17
Snor	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Cetti's Zanger	3	2	8	0	7	0	0	0	0	5	25
Rietzanger	74	37	77	43	21	223	20	8	55	60	618
Baardmannetje	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5
Buidelmeeis	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1

III.2.c Soortbespreking: trends, verspreiding en habitatkeuze

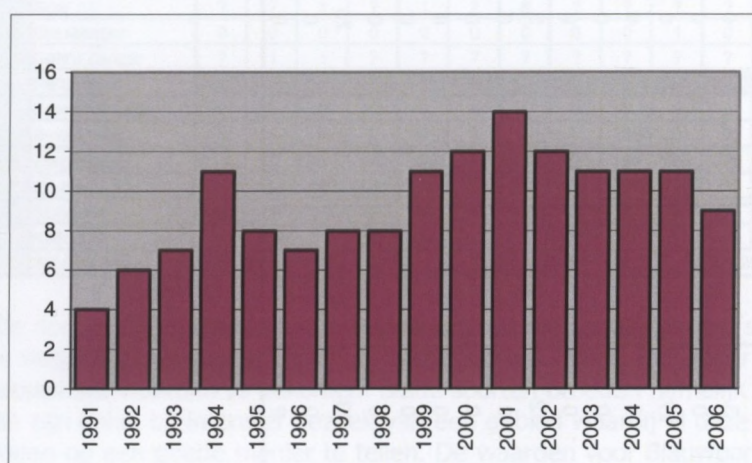
Soorten van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn

Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

Aantalstrend

In 2006 kwamen 7 koppels Bruine Kiekendief tot broeden in het SBZ, 2 minder dan in de periode 2003-2005 toen er jaarlijks 9 territoria werden geteld. Verder broedde een koppel op de Hoge Noen en in het rietveld 'De Pelikaan', beide in de achterhaven van Zeebrugge. Voor de vergelijkbaarheid met andere jaren worden de aantallen samengenomen in Figuur 5. In de volledige Oostkustpolders werden 13 broedgevallen vastgesteld (Verbelen & De Scheemaeker, 2007).

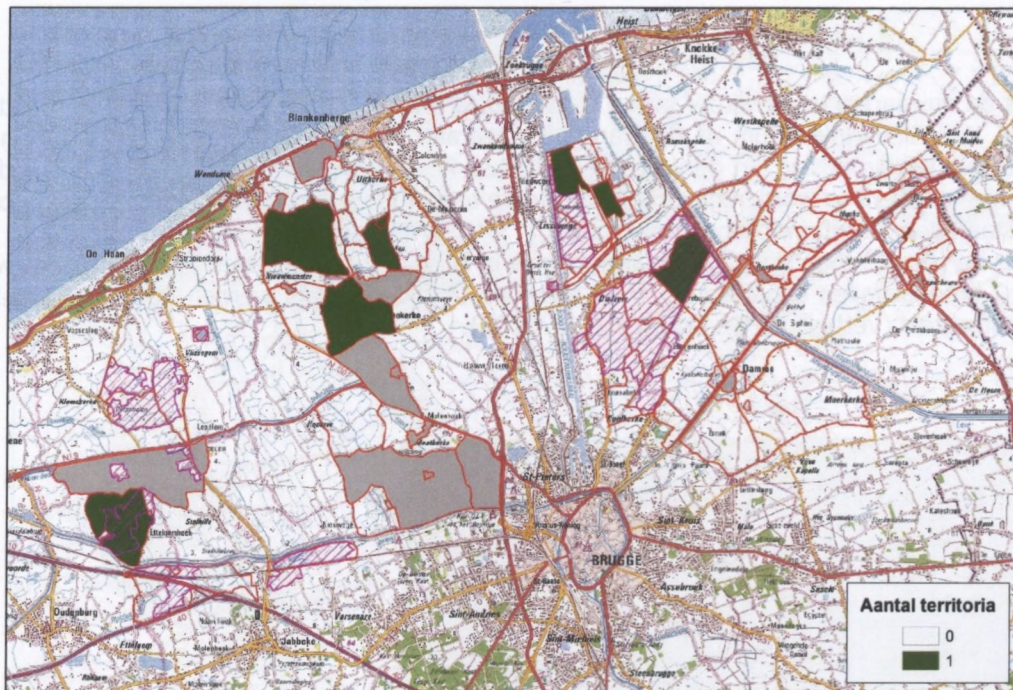
Het lijkt erop dat er zich een neerwaartse trend voordoet in het studiegebied. Of deze zich de komende jaren zal verderzetten, valt af te wachten. De globale trend in Vlaanderen is er net als in Nederland één van stabilisatie na een continue toename sinds de jaren '70 (Vermeersch *et al.*, 2006). In het Deltagebied werd een negatievere trend vastgesteld dan in de rest van het land (Castelijns, 2005).

Figuur 5. Aantalsverloop van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* in het studiegebied in de periode 1991-2006.

Verspreiding

In Figuur 6 wordt de verspreiding (aantal nesten per deelgebied) van de Bruine Kiekendief in het broedseizoen 2006 weergegeven. Twee koppels kwamen tot broeden in de zoekzones, met name een koppel in het centrale rietmoeras van het Pompje en in zoekzone 10 (Pereboomweiden N). Verder zaten 2 koppels in de achterhaven (Hoge Noen en rietveld 'De Pelikaan'), 3 in de Uitkerkse Polders en telkens 1 in de Lievegeleedkreek (Hoeke) en in de Polders Schoeringebrug (Zuienkerke).

Figuur 6. Aantallen en verspreiding van territoria van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Tegenover 2005 hebben zich een aantal verschuivingen voorgedaan tussen de telzones onderling. Vooral in de regio Oostkerke-Hoeke-Lapscheure is de afname opvallend: van 5 naar 1 koppel. In Uitkerke werd een toename van 1 naar 3 koppels vastgesteld.

Habitatkeuze

Van 5 koppels werd de precieze nestplaats doorgegeven. Vier koppels broedden in rietland, met name in het Pompje (centraal gelegen rietmoeras) te Oudenburg-Stalhille, op de Hoge Noen (rietland in de ZO-hoek), in het rietveld 'De Pelikaan' en in het rietland langs de Lievegeleedkreek te Hoeke. In de Schoeringepolder nestelde een koppel op een graanakker.

Steltkluit *Himantopus himantopus*

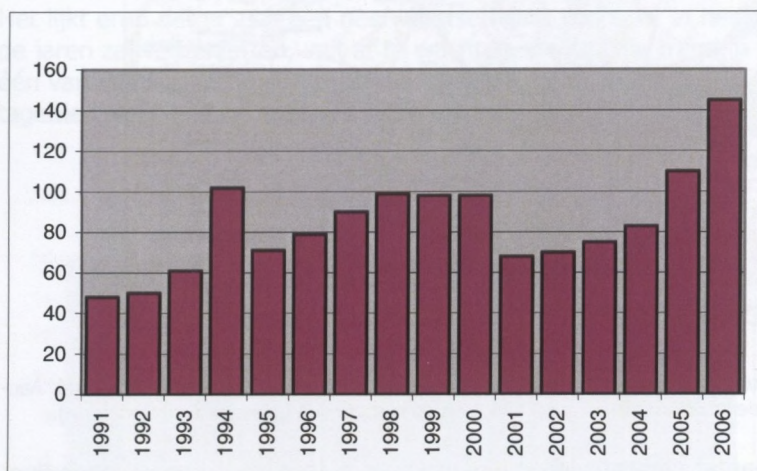
Eén koppel Steltkluit kwam in 2006 tot broeden in het studiegebied. Dit is een stuk minder dan de 9 koppels die in 2005 werden geteld. Steltkluit is in Vlaanderen dan ook een broedvogel met een invasief karakter. De aantallen in noordelijker gelegen gebieden (waaronder België) zijn sterk afhankelijk van droogtes in het zuiden. In Vlaanderen lijkt de soort te evolueren van een niet-jaarlijkse naar een zeldzame, maar jaarlijkse broedvogel (Vermeersch *et al.*, 2006). Het nest bevond zich op een eilandje in een brakke plas te Uitkerke. Het broedsel mislukte doordat het nest bij een stijging van het waterpeil onderliep.

Kluut *Recurvirostra avosetta*

Aantalstrend

De Kluut zet de opwaartse trend verder in het studiegebied (Figuur 7). In 2006 werden 145 broedgevallen geteld, een nieuw maximum na dat van 2005. Hieraan liggen vooral de hoge aantallen in de Uitkerkse Polders ten grondslag. In de volledige Uitkerkse Polders kwamen 119 koppels tot broeden. De oorzaak hiervan dient te worden gezocht in de sterke toename van de oppervlakte geschikt broedbiotoop ontstaan door natuurinrichtingsprojecten.

Op 2 koppels na (op de Hoge Noen) zaten alle koppels in het SBZ. In de Weiden Spoorweg Oost werden tevens 2 broedgevallen opgetekend. In de volledige Oostkustpolders werden 168 broedgevallen van Kluut vastgesteld (Verbelen & De Scheemaeker, 2007).

Figuur 7. Aantalverloop van Kluut *Recurvirostra avosetta* in het studiegebied in de periode 1991-2006.

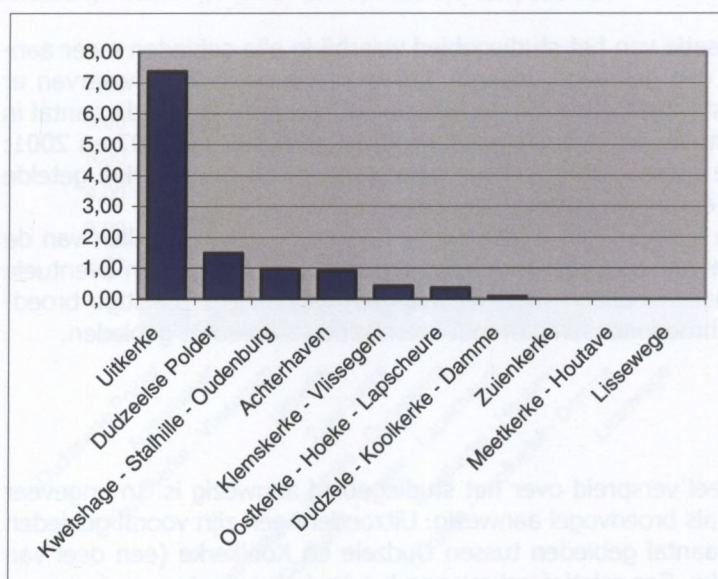
Verspreiding & dichtheden

De hoogste dichtheden worden globaal gezien bereikt in de Uitkerkse Polders (Figuur 8), hoofdzakelijk in de uitgestrektere graslandcomplexen met vrij veel zilte elementen. Een aantal kleinere gebiedjes zoals de Stadswallen van Damme, de Put van Bekaert en de Zuidstrook Dudzele SBZ halen ook hoge dichtheden maar dit is eerder te wijten aan de geringe oppervlakte van deze gebieden zodat deze waarden niet echt representatief zijn.

Figuur 8. Dichtheden van Kluit *Recurvirostra avosetta* (aantal terr/100 ha) per deelgebied in het studiegebied in 2006. Aange-
duid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

In de Uitkerkse Polders wordt een gemiddelde dichtheid van meer dan 7 terr/100 ha bereikt (Figuur 9). In de meeste andere telzones waar de soort werd vastgesteld, ligt de dichtheid tussen de 0,5 en 1,5 terr/100 ha.

Figuur 9. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Kluit *Recurvirostra avosetta* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

Van 18 nestplaatsen zijn puntgegevens beschikbaar. Op 1 na (op een akker in de Dudzeelse Polder) bevonden alle nesten zich op grasland. Hierbij bestond een uitgesproken voorkeur voor graslanden met microreliëf en daarbinnen voor de zilte percelen (Tabel 4).

Tabel 4. Aantal nesten van Kluut en Jacobs-index per benut type landgebruik in de UTK-gebieden.

Type	Aantal	J.I.
akker	1	-0,83
hp	2	-0,33
hpr	15	0,84
hpr-niet zilt	3	-0,91
hpr-zilt	12	0,91

Visdief *Sterna hirundo*

Net zoals in 2005 kwam 1 koppel Visdief tot broeden in het studiegebied. Het nest bevond zich in het Romboutswerve-weidecomplex te Damme. De soort is een vaste broedvogel in het Poldercomplex. Het gaat echter steeds om heel lage aantallen. Ook de plaats van de broedgevallen verschilt nogal door de jaren heen.

IJsvogel *Alcedo atthis*

In 2006 werden geen broedgevallen van deze soort in het Poldercomplex vastgesteld.

Blauwborst *Luscinia svecica*

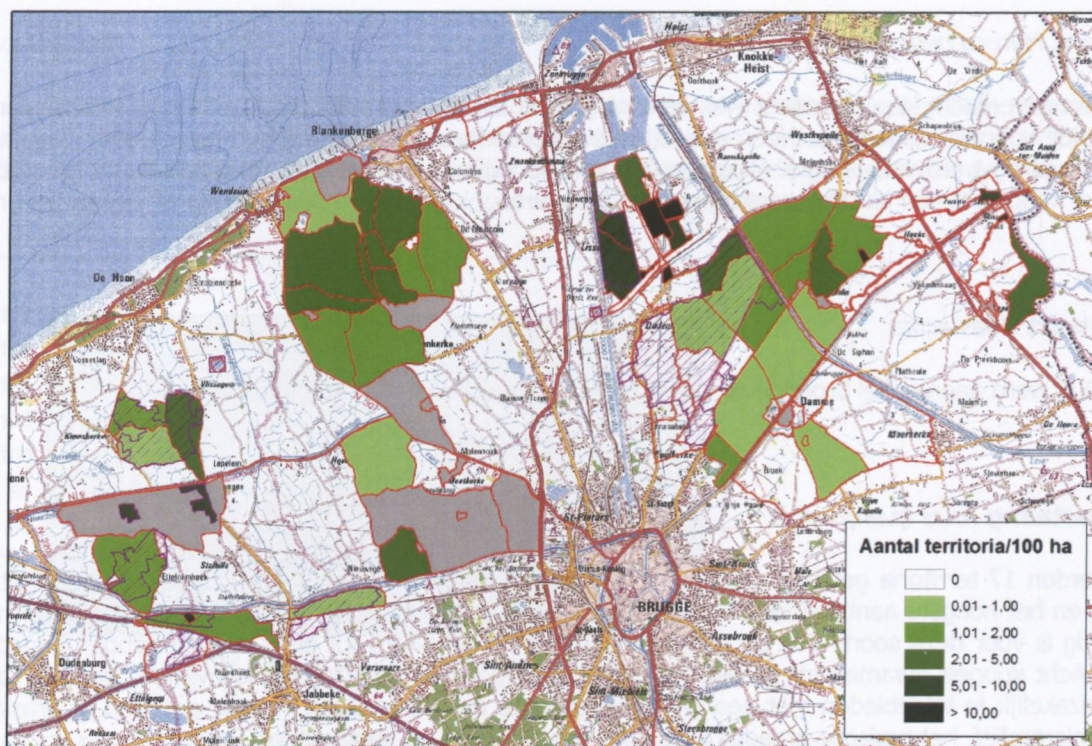
Aantalstrend

De nagenoeg gebiedsdekkende inventarisatie van het studiegebied waarbij in alle gebieden meer aandacht aan de Blauwborst werd besteed dan gevraagd, leverde 116 territoria op in 2006 waarvan er zich 106 in het SBZ bevonden. In tegenstelling tot wat bij de Rietzanger het geval is, ligt dit aantal in dezelfde grootte-orde als in andere jaren waarin de soort goed werd geteld (1995 tot 1997 en 2001; in 1997 mogelijk sprake van een zekere overschatting van de aantallen). In de drie overige getelde gebieden in de achterhaven werden nog eens 6 broedgevallen vastgesteld.

Hoewel het te vroeg is om conclusies te trekken, kan allicht worden gesteld dat de aantallen van de Blauwborst in het studiegebied al een aantal jaren zijn gestabiliseerd. Vermoedelijk zal een eventuele verdere aantalsverandering eerder te maken hebben met het innemen van minder gunstige broedplaatsen of het verdwijnen van optimale broedplaatsen dan met kolonisatie van nieuwe gebieden.

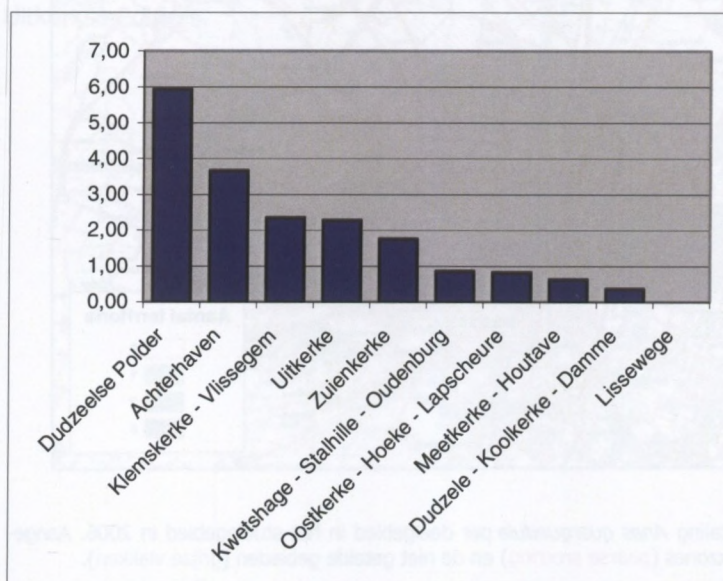
Verspreiding, dichtheden & habitatkeuze

Uit Figuur 10 blijkt dat de Blauwborst heel verspreid over het studiegebied aanwezig is. In ongeveer de helft van de deelgebieden is de soort als broedvogel aanwezig. Uitzonderingen zijn vooral gebieden in de oostelijke helft van het SBZ: een aantal gebieden tussen Dudzele en Koolkerke (een deel van zoekzone 10), rond Damme en rond Hoeke. Een relatief gebrek aan brede rietkragen tussen de percelen is hiervan de oorzaak.

Figuur 10. Dichtheden van Blauwborst *Luscinia svecica* (aantal terr/100 ha) per deelgebied in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

De hoogste dichtheden (6 terr/100 ha) werden genoteerd in de Dudzeelse Polder (Figuur 11). Ook in de rest van de achterhaven lag de dichtheid met ruim 3,5 terr/100 ha hoog. In de telzones Klemskerke - Vlissegem, Uitkerke en Zuierenkerke werden dichtheden rond de 2 terr/100 ha vastgesteld, in de andere gebieden ging het om 0,4 tot 0,9 terr/100 ha.

Figuur 11. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Blauwborst *Luscinia svecica* in de verschillende telzones.

Blauwborsten broedden hoofdzakelijk in allerlei rietbiotopen (rietkragen in sloten tussen percelen gras- en/ of akkerland, kleine en grotere rietvelden etc.), soms in erg beperkte oppervlaktes Riet.

Soorten >5%-norm en voorkomend op de Rode Lijst

Smient *Mareca penelope*

Eén broedverdacht koppel Smient was aanwezig in de Gruttoweiden Noord te Uitkerke. Twee overzomerende koppels op de Hoge Noen werden niet als broedgeval geïnterpreteerd gezien geen broedverdacht gedrag werd vastgesteld. Minstens één van de wijfjes kon niet vliegen. Overzomerings van dergelijke koppels is een klassiek verschijnsel in Vlaanderen.

Pijlstaart *Anas acuta*

In 2006 werd geen enkel broedgeval van Pijlstaart vastgesteld in het studiegebied.

Zomertaling *Anas querquedula*

Er werden 17 territoria geteld in 2006 wat een stijging betekent tegenover de periode 2000-2002 en 2005 en het hoogste aantal sinds 1991. Mogelijk is dit deels te danken aan het vrij natte voorjaar wat gunstig is voor deze soort. Ook de hogere telinspanning zal allicht tot deze stijging hebben bijgedragen. Acht koppels kwamen tot broeden in Uitkerke (tegenover 9 in 2005), de overige bevonden zich hoofdzakelijk in telgebieden met een grote oppervlakte aaneengesloten vochtig grasland of grasland met microreliëf, het typische broedbiotoop voor deze soort in de Kustpolders (Figuur 12).

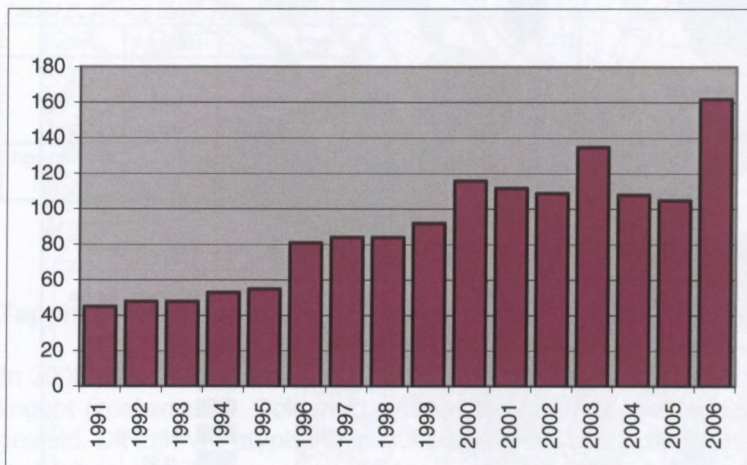

Figuur 12. Aantallen en verspreiding van Zomertaling *Anas querquedula* per deelgebied in het studiegebied in 2006. Aangegeven zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Tureluur *Tringa totanus*

Aantalstrend

Tureluur kende in 2006 een recordjaar met 162 territoria in het volledige studiegebied (Figuur 13). Daarmee zette de soort de stijgende trend van de voorbije jaren verder, na een daling in 2004 en 2005. 134 koppels kwamen tot broeden in het SBZ, 23 in het getelde gedeelte van de achterhaven van Zeebrugge. In de volledige Oostkustpolders werden 193 territoria geteld.

Figuur 13. Aantalsverloop van Tureluur *Tringa totanus* in het studiegebied in de periode 1991-2006.

Verspreiding & dichtheden

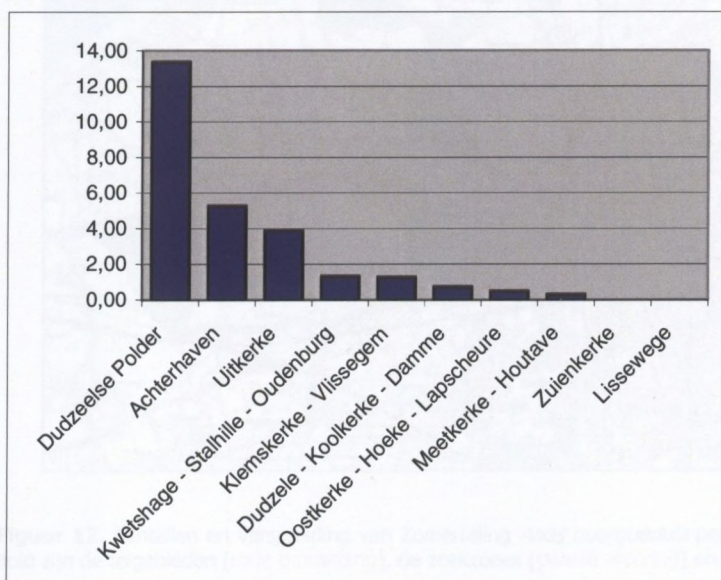
De Tureluur komt vrij verspreid over het studiegebied voor (Figuur 14). Gebieden met hoge dichtheden liggen hoofdzakelijk in de achterhaven van Zeebrugge en in de Uitkerkse Polder. De hoogste dichtheden (> 17 terr/100 ha) werden in 2 deelgebieden van de Dudzeelse Polder en op de Hoge Noen opgetekend. Dichtheden van meer dan 10 terr/100 ha werden in de Stadswallen van Damme, de Weiden Districas en enkele deelgebieden in de Uitkerkse Polder vastgesteld. De meeste deelgebieden met een dichtheid tussen de 5 en de 10 terr/100 ha liggen eveneens in de achterhaven en in de Uitkerkse Polders.

Figuur 14. Dichtheden van Tureluur *Tringa totanus* (aantal terr/100 ha) per deelgebied in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

De hoogste dichtheid aan Tureluurs (> 13 terr/100 ha) wordt in de Dudzeelse Polder gehaald (Figuur 15). Ook in de achterhaven en de Uitkerkse Polders liggen de dichtheden beduidend hoger dan in de rest van het studiegebied. In de meeste andere telzones worden dichtheden van 0,5 tot 1,5 terr/100 ha bereikt.

Figuur 15. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Tureluur *Tringa totanus* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

Van 83 territoria van Tureluur zijn puntgegevens bekend. Er blijkt een uitgesproken voorkeur te bestaan voor grasland en dan vooral voor grasland met microreliëf (Tabel 5). Binnen dit type bestaat een sterke voorkeur voor de zilte percelen. Bij de territoria die zich in de categorie 'ander' bevonden ging het om 3 koppels die broedden op erg zilte percelen in de Dudzeelse Polder die als 'schorre' zijn gedefinieerd en om 1 koppel dat broedde op de vochtige terreinen waar de vroegere kolenopslag in de achterhaven was gevestigd.

Tabel 5. Aantal territoria van Tureluur en Jacobs-index per benut type landgebruik in de UTK-gebieden.

Type	Aantal	J.I.
ander	4	0,21
hp	23	0,22
hpr	56	0,66
hpr-niet zilt	24	-0,76
hpr-zilt	32	0,76

Tapuit *Oenanthe oenanthe*

In 2006 was 1 territorium van Tapuit in het studiegebied aanwezig, met name in de Weiden Grote Palingpot (zoekzone 2). Ook werd een territorium in de Weiden Spoorweg Oost in de achterhaven vastgesteld. Dit zijn vrij atypische locaties voor deze soort die in ons land nagenoeg nog uitsluitend in de kustduinen broedt.

Snor *Locustella luscinioides*

Twee territoria van deze zeldzame rietvogel werden opgetekend in 2006, beide in het rietveld 'De Pelikaan', dus buiten het SBZ.

Graszanger *Cisticola juncidis*

De Graszanger kende een erg goed jaar met 17 zangposten in het studiegebied. In de volledige Oost-kustpolders werden 35 koppels vastgesteld waarvan 5 in de 3 overige in het kader van het monitoringsproject getelde deelgebieden. Daarmee is de regio nog steeds het kerngebied in Vlaanderen voor deze soort. De meest territoria (20) bevonden zich zoals gewoonlijk in de achterhaven van Zeebrugge, waarbij vooral in het rietveld 'De Pelikaan' veel broedgevallen (14) werden vastgesteld (Figuur 16). Buiten het achterhavengebied werd telkens 1 broedgeval vastgesteld in de Dudzeleweiden te Dudzele en in de Tureluurweiden te Uitkerke.

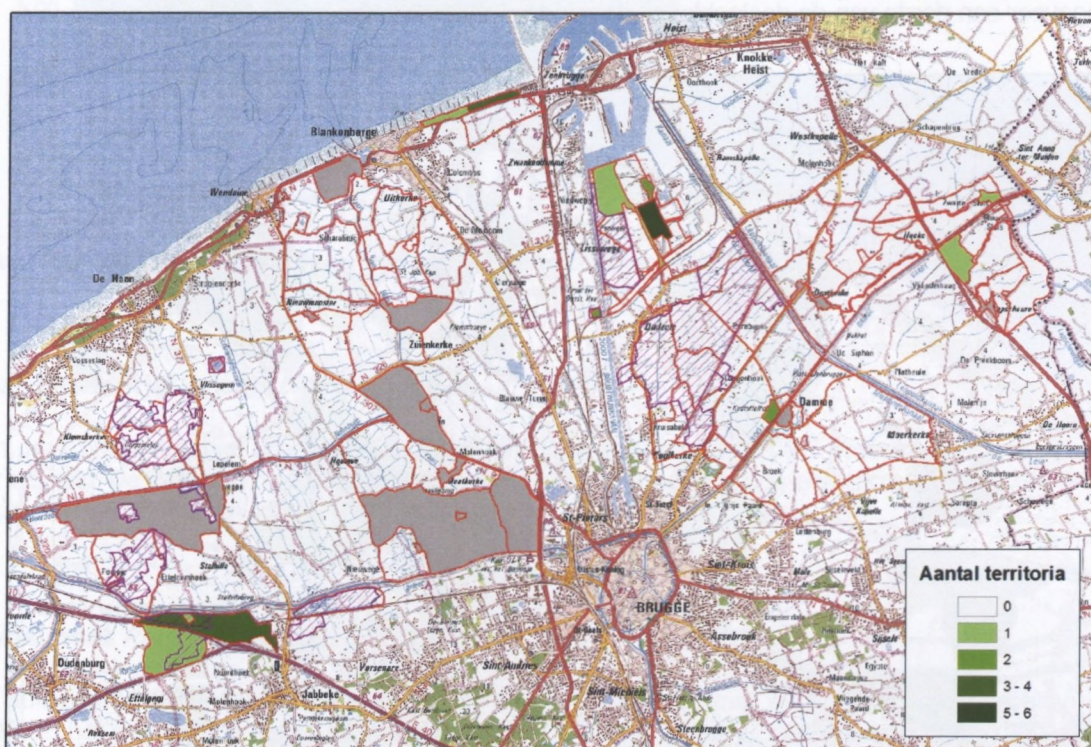

Figuur 16. Aantallen en verspreiding van Graszanger *Cisticola juncidis* in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Cetti's Zanger *Cettia cetti*

Net als voorgaande soort kende ook Cetti's Zanger een topjaar. Een factor die hier meer speelt dan bij veel andere soorten is de hogere waarnemingsintensiteit waarbij ook in andere jaren minder bezochte plaatsen werden aangedaan. Cetti's Zangers hebben de neiging om in overhoekjes en in stroken met struikgewas (bv. spoorweg- en kanaalbermen) te broeden, biotopen die tijdens weidevogelinventarisaties doorgaans minder worden aangedaan door broedvogeltellers.

In totaal werden 27 territoria geteld waarvan 17 in het SBZ (Figuur 17). In de volledige Oostkustpolders werden 42 zangposten geteld. Ook voor deze soort vormt de regio nog steeds een kerngebied in Vlaanderen.

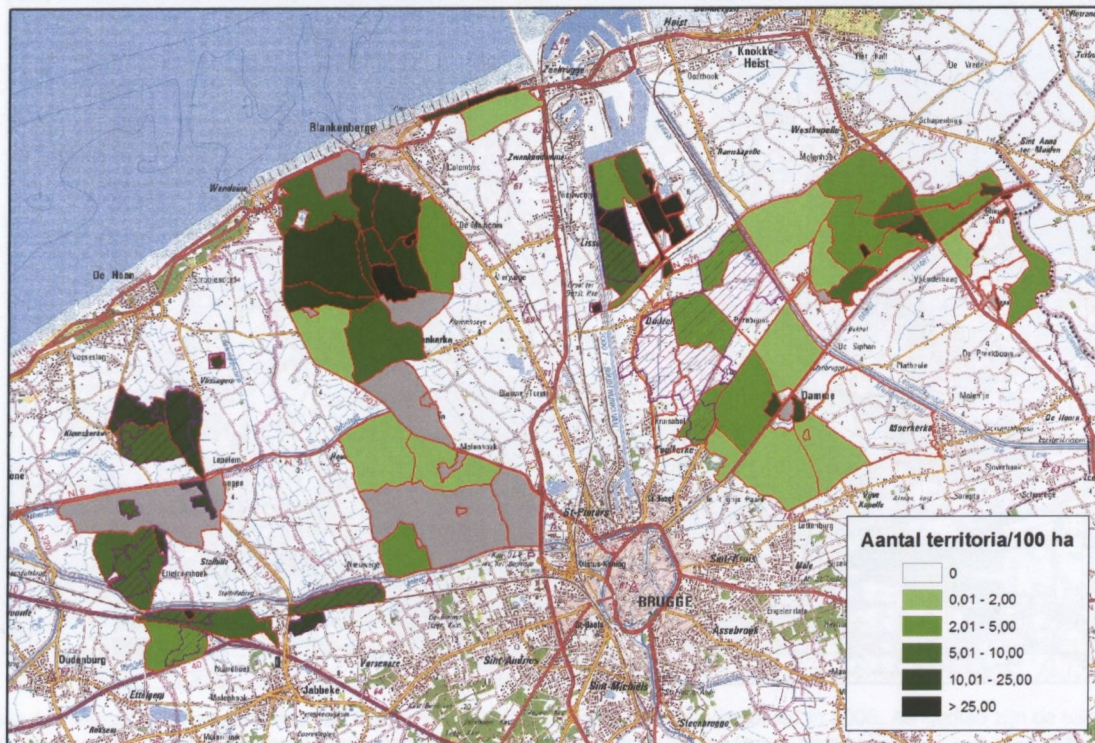
Figuur 17. Aantallen en verspreiding van Cetti's Zanger *Cettia cetti* in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Aantalstrend

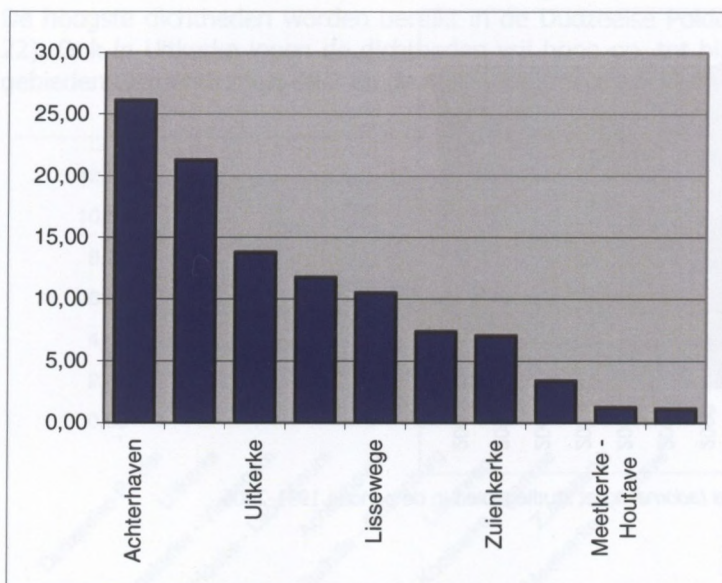
In 2006 werd voor het eerst een nagenoeg gebiedsdekkende inventarisatie van Rietzanger in het studiegebied uitgevoerd. Uit tabel 2 blijkt duidelijk dat de resultaten in de vorige jaren erg onvolledig waren. In totaal werden 618 zangposten van Rietzanger geteld. Hiervan bevonden zich 541 territoria in het SBZ, 77 zaten in het geschrapte gedeelte van het SBZ. Nog eens 37 zangposten werden geteld in de drie overige getelde gebieden in de achterhaven. In het rietveld 'De Pelikaan' in de achterhaven ging de soort van 43 naar 54 territoria. Het is echter niet mogelijk hieruit een algemene toename in de volledige regio af te leiden.

Rietzangers komen verspreid over het studiegebied tot broeden (Figuur 18). Uitzondering hierop zijn een aantal deelgebieden in de oostelijke helft van het studiegebied: de regio Dudzele-Koolkerke-Oostkerke. Net als voor Blauwborst is ook voor Rietzanger het geringe aanbod aan brede rietkragen met oud riet hieraan debet. Hoge dichtheden worden o.a. bereikt in de achterhaven van Zeebrugge, Klemskerke-Vlissegem en de Uitkerkse Polders. Twee gebieden steken duidelijk boven de rest uit: het rietveld 'De Pelikaan' en de naastliggende verruigde Weiden Distrigas met dichtheden van meer dan 85 zangposten per 100 ha. In beide gevallen gaat het om een vrij grote, aaneengesloten oppervlakte gunstig broedbiotoop. Deze telgebieden kunnen dus moeilijk vergeleken worden met de meeste andere telgebieden waar de soort hoofdzakelijk voorkomt in brede rietkragen tussen akkers en graslanden. In ongeveer een derde van de deelgebieden liggen de dichtheden hoger dan 10 terr/100 ha.

Figuur 18. Dichtheden van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* (aantal terr/100 ha) per deelgebied in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Globaal gezien liggen de aantallen het hoogst in de achterhaven (cf. boven). Ook in de Dudzeelse Polder liggen de dichtheden boven de 20 terr/100 ha (Figuur 19). Met uitzondering van de gebieden ten oosten van het Bouwdewijnkanaal en de regio Meetkerke-Houthave, liggen de dichtheden in de rest van het studiegebied tussen de 7 en 14 terr/100 ha.

Figuur 19. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in de verschillende telzones.

Baardmannetje *Panurus biarmicus*

Van deze onregelmatige broedvogel in het studiegebied werden in 2006 5 broedkoppels geteld, alle in het rietveld 'De Pelikaan'. Net buiten het studiegebied bevond zich nog een territorium op het OT Dis-trigas in de achterhaven.

Buidelmees *Remiz pendulinus*

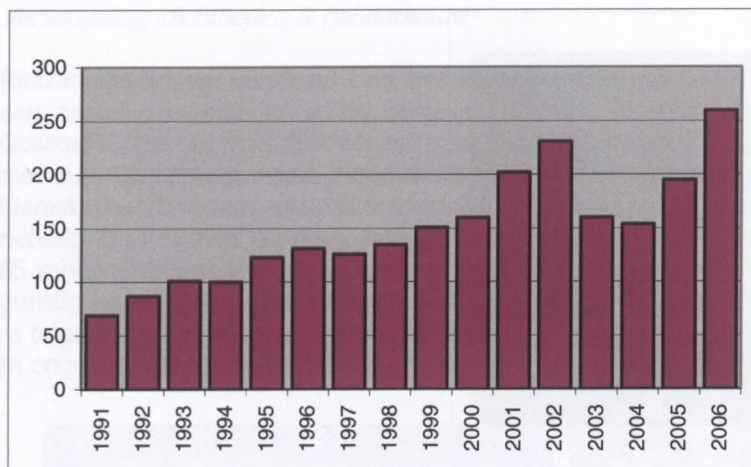
De Buidelmees is in Vlaanderen een erg zeldzame broedvogel met maximaal 6 broedgevallen sinds 2000. In het rietveld 'De Pelikaan' kwam in 2006 één broedkoppel succesvol tot broeden.

Soorten >5%-norm

Bergeend *Tadorna tadorna*

Aantalstrend

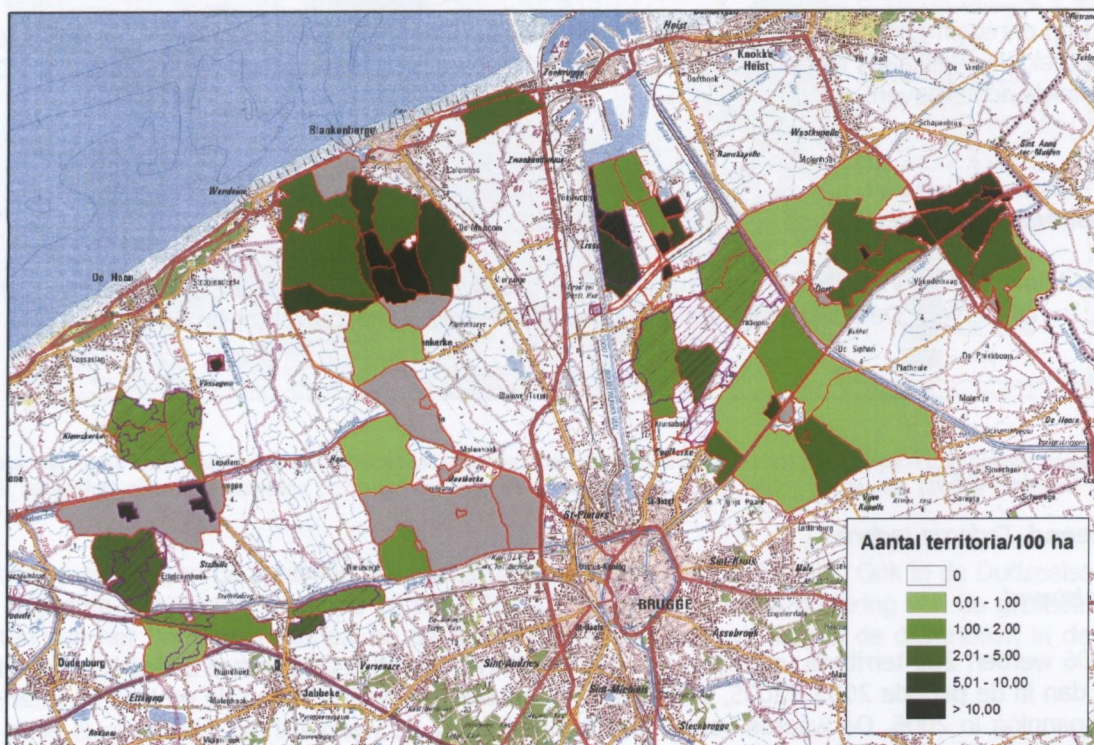
In 2006 werden 260 territoria van Bergeend geteld. Hiervan zaten er 251 in het SBZ. Dit is een stuk meer dan in de periode 2003 - 2005, wat echter hoofdzakelijk te wijten is aan de grotere inventarisatie-inspanning in 2006. De waarde voor 2002 benadert beter de werkelijkheid. Niettemin is er in Figuur 20 duidelijk een positieve trend merkbaar. Ook in de rest van Vlaanderen is deze soort in de loop van de voorbije jaren toegenomen waarbij de populatie sinds 1990 minstens verdubbeld is. In de Kustpolders is de soort tussen 1975 en 2000 vertienvoudigd (Vermeersch *et al.*, 2004).

Figuur 20. Aantalsverloop van Bergeend *Tadorna tadorna* in het studiegebied in de periode 1991-2006.

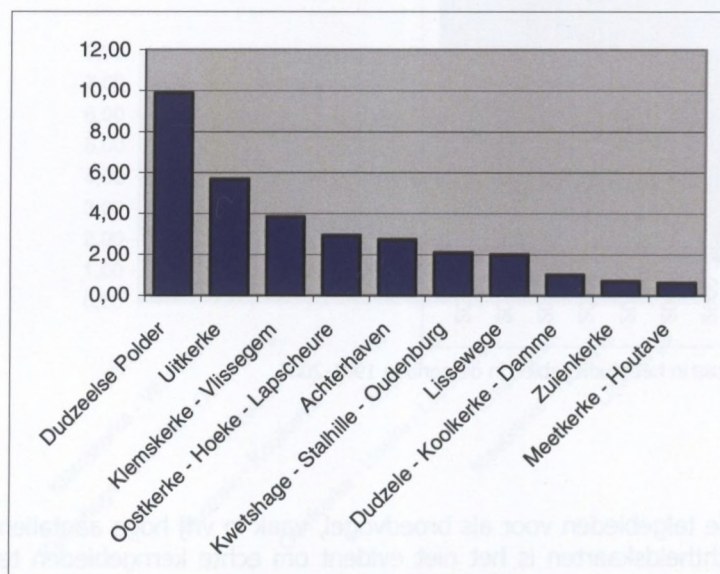
Verspreiding & dichtheden

Bergeenden broeden nagenoeg in het volledige studiegebied met uitzondering van een aantal telgebieden in het oostelijk gedeelte (Figuur 21). Gebieden met hoge dichtheden zijn de Uitkerkse Polders, de achterhaven van Zeebrugge en de omgeving van Hoeke.

Figuur 21. Dichtheden van Bergeend *Tadorna tadorna* (aantal terr/100 ha) per deelgebied in het studiegebied in 2006. Aangegeven zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

De hoogste dichtheden worden bereikt in de Dudzeelse Polder met ongeveer 10 terr/100 ha (Figuur 22). Ook in Uitkerke lopen de dichtheden vrij hoog op, tot bijna 6 terr/100 ha. In de meeste andere gebieden werden tussen de 2 en de 4 terr/100 ha vastgesteld.

Figuur 22. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Bergeend *Tadorna tadorna* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

Er zijn 91 puntgegevens van Bergeendenterritoria beschikbaar. Hieruit blijkt een voorkeur voor weilanden met microreliëf (en hierbinnen voor zilte graslanden) en natte biotopen (de categorie 'ander' omvat hier rietland, moeras, water, schorre en vochtige ruigte) (Tabel 6). In vergelijking met andere soorten dienen deze gegevens wat omzichtiger te worden geïnterpreteerd gezien Bergeenden vaak vrij grote territoria hebben en het niet steeds even duidelijk is waar de broedplaats zich precies bevindt. In grote lijnen geven deze gegevens echter een goede maat voor de werkelijkheid.

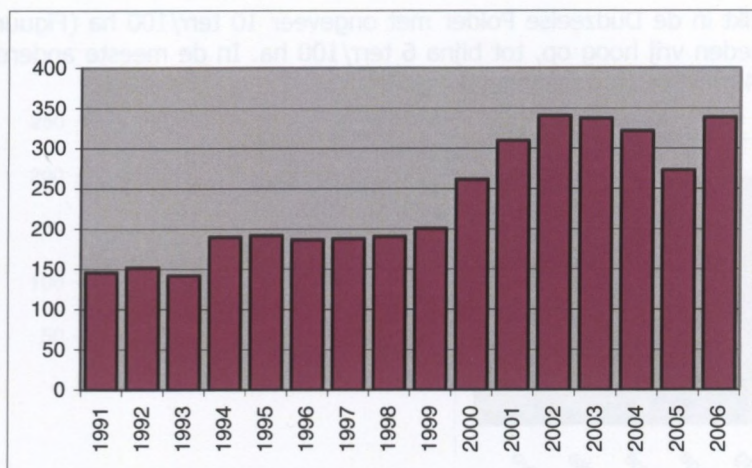
Tabel 6. Aantal territoria van Bergeend en Jacobs-index per benut type landgebruik in de UTK-gebieden.

Type	Aantal	J.I.
akker	16	-0,51
ander	9	0,54
ander grasland	1	0,08
hp	11	-0,28
hpr	54	0,55
hpr-niet zilt	31	-0,61
hpr-zilt	23	0,61

Grutto *Limosa limosa*

Aantalstrend

In 2006 werden 339 territoria van Grutto geteld in het studiegebied. Nagenoeg alle territoria bevonden zich in het SBZ. Enkel op de Hoge Noen kwamen nog 4 koppels tot broeden. Ook in de Weiden Spoorweg Oost bevonden zich 4 territoria. Figuur 23 laat een sterke toename van het aantal koppels Grutto zien in de Oostkustpolders. De Vlaamse trend is positief over de voorbije 20 jaar. Dit is echter hoofdzakelijk toe te schrijven aan de gunstige evolutie in de Kust- en Scheldepolders. In de Kuststreek werd tussen begin jaren '80 en 2002 een toename met een factor 7 vastgesteld (Vermeersch *et al.*, 2004).

Figuur 23. Aantalsverloop van Grutto *Limosa limosa* in het studiegebied in de periode 1991-2006.

Verspreiding & dichtheden

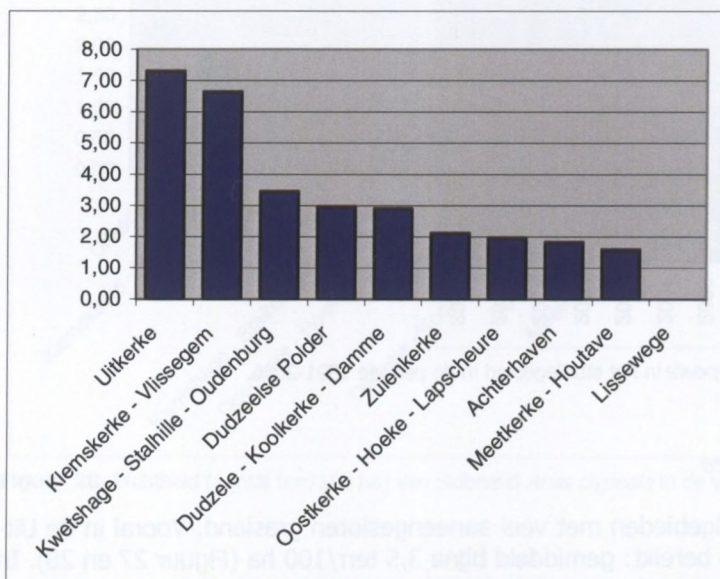
De Grutto komt in een groot deel van de telgebieden voor als broedvogel, vaak in vrij hoge aantallen (> 5 terr/100 ha). Op basis van de dichtheidskaarten is het niet evident om echte kerngebieden te onderscheiden. Gebieden met hogere dichtheden zijn de westelijk gelegen zoekzones, de Uitkerkse Polders, de omgeving van Damme en de regio Hoeke (Figuur 24).

In een aantal gebieden worden dichtheden van meer dan 20 territoria bereikt. De Grote Palingpot en Vijfwege geven hierbij mogelijk een iets vertekend beeld gezien het in beide gevallen gaat om een aantal graslandpercelen binnen een groter gebied.

Figuur 24: Dichtheden van Grutto *Limosa limosa* in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

De hoogste dichtheden (ongeveer 7 terr/100 ha) worden bereikt in de Uitkerkse Polders en te Klemskerke-Vlissegem (Figuur 25). In de meeste andere gebieden liggen de dichtheden tussen de 1,5 en 3,5 terr/100 ha.

Figuur 25. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Grutto *Limosa limosa* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

Grutto's broeden in Vlaanderen hoofdzakelijk op graslanden wat ook blijkt uit de verzamelde puntgegevens. In totaal werden van 131 territoria data verzameld: 99 bevonden zich op permanent grasland met microreliëf, binnen dit type grasland bestond geen uitgesproken voorkeur voor zilte percelen (Tabel 7).

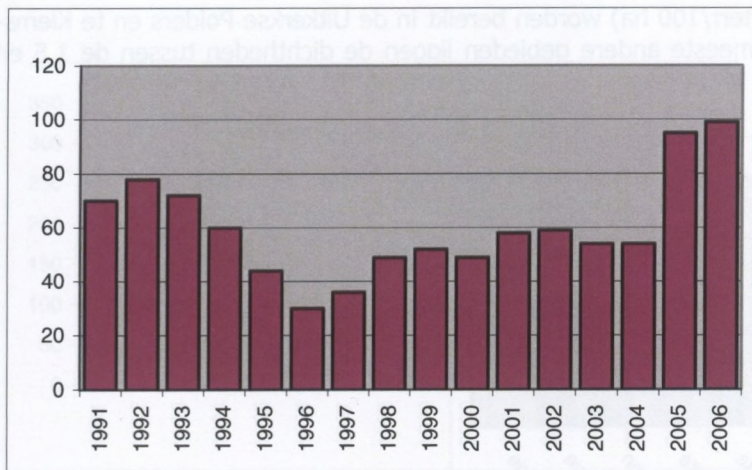
Tabel 7. Aantal territoria van Grutto en Jacobs-index per benut type landgebruik in de UTK-gebieden.

Type	Aantal	J.I.
akker	4	-0,91
hp	29	0,07
hpr	99	0,75
hpr-niet zilt	80	-0,13
hpr-zilt	19	0,13

Slobeend *Anas clypeata*

Aantalstrend

In 2006 werden 99 territoria van Slobeend opgetekend, het hoogste aantal sinds 1991 en nagenoeg evenveel als in 2005 (95). De aantallen Slobeenden lijken sinds 1991 te fluctueren in het studiegebied met een vrij sterke toename in de laatste twee jaar (Figuur 26). De waarden voor 2004 geven geen volledig beeld omdat voor de regio Dudzele-Koolkerke-Damme geen gegevens beschikbaar waren. Slobeend is een soort die vrij sterk reageert op de waterstand in de broedgebieden in het voorjaar: in jaren met veel neerslag (en dus drassige omstandigheden) kunnen de aantallen een factor hoger liggen dan in droge jaren. Los van dit alles lijkt de Slobeend sinds een aantal jaar een toename te kennen in het studiegebied.

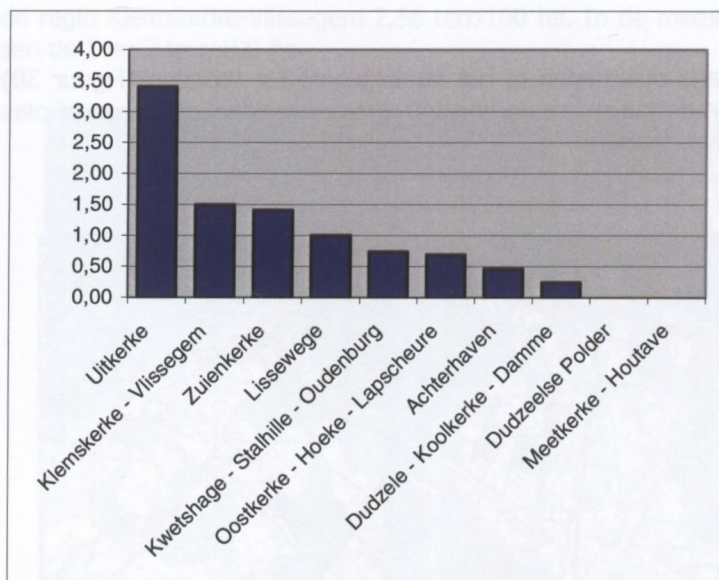
Figuur 26. Aantalsverloop van Slobeend *Anas clypeata* in het studiegebied in de periode 1991-2006.

Verspreiding, dichtheden en habitatkeuze

Slobeenden komen vooral voor in de telgebieden met veel aaneengesloten grasland. Vooral in de Uitkerkse Polders worden hoge dichtheden bereikt: gemiddeld bijna 3,5 terr/100 ha (Figuur 27 en 28). In de meeste andere telzones waar de soort werd vastgesteld, ligt de dichtheid onder de 1 terr/100 ha.

Figuur 27: Dichtheden van Slobeend *Anas clypeata* in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

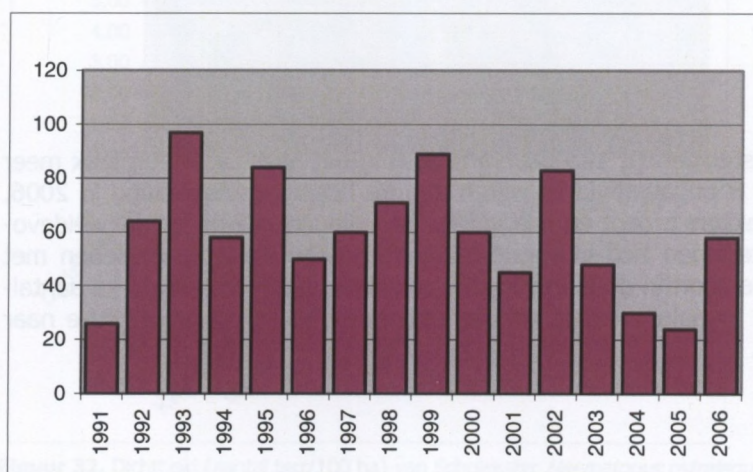

Figuur 28. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Slobbeend *Anas clypeata* in de verschillende telzones.

Kuifeend *Aythya fuligula*

Aantalstrend

Na een sterke aantalsafname in de voorbije 3 jaar werden in 2006 58 koppels Kuifeend geteld in het studiegebied: 53 zaten in het SBZ, 5 in het geschrapte gedeelte van het SBZ. Nog eens 2 koppels zaten in de drie overige telgebieden buiten het SBZ. De Kuifeend is duidelijk een soort die vrij sterke fluctuaties vertoont in het studiegebied (Figuur 29). De redenen hiervoor zijn niet duidelijk. De soort kende o.a. in het achterhavengebied een heel sterke achteruitgang (van 129 koppels in 1993 naar 8 in 2006). Dit is deels te wijten aan het verlies aan habitat maar mogelijk spelen ook andere factoren een rol. Op Vlaams niveau lijkt de soort nog steeds in aantal toe te nemen, hoewel ze in een aantal gebieden zoals de IJzervallei, Antwerpen Linkeroever en de Oostkustpolders over haar hoogtepunt heen lijkt en in aantal afneemt (Vermeersch *et al.*, 2004).

Figuur 29. Aantalsverloop van Kuifeend *Aythya fuligula* in het studiegebied in de periode 1991-2006.

Verspreiding, dichtheden & habitatkeuze

Kuifeenden komen her en der in vrij lage dichtheden in het studiegebied tot broeden (Figuur 30). Meestal worden ze aangetroffen op of in de buurt van de kanalen, bredere polderwaterlopen of plas-sen. Echte kerngebieden zijn niet te onderscheiden.

Figuur 30: Dichtheden van Kuifeend *Aythya fuligula* in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omran-ding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Scholekster *Haematopus ostralegus*

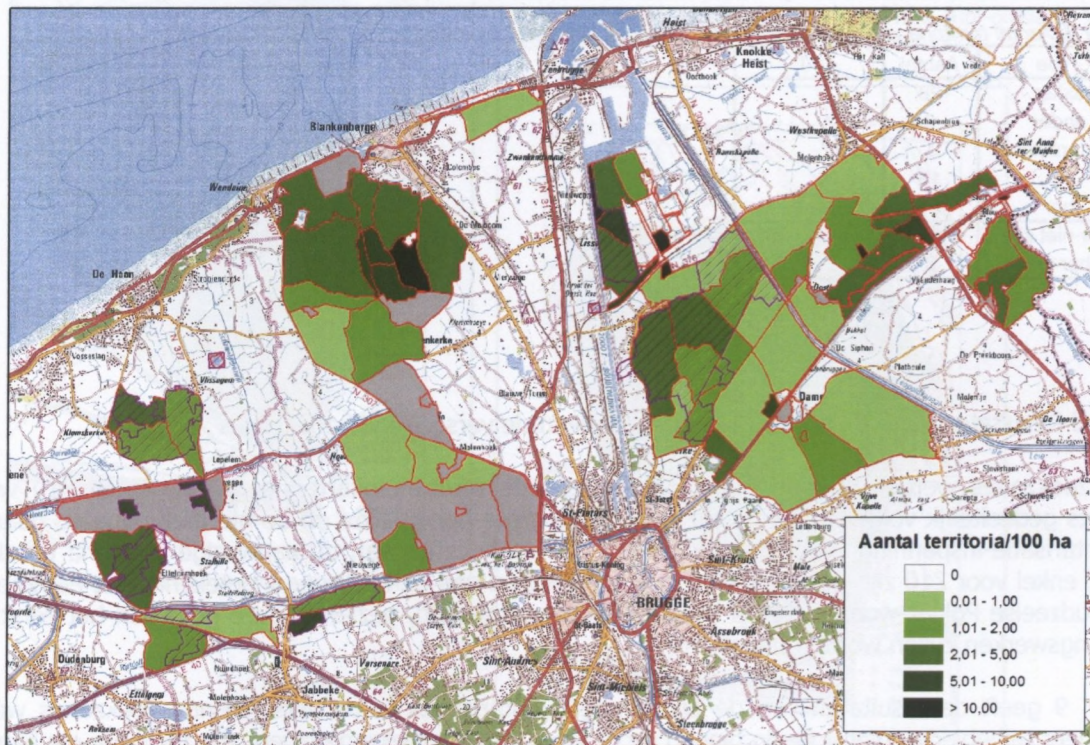
Aantalstrend

In 2006 werden 191 koppels Scholekster geteld; 185 daarvan zaten in het SBZ. Dit is een stuk meer dan de vorige aantalsschattingen en is ongetwijfeld te wijten aan de hogere telinspanning in 2006. Scholekster is een soort die vaak op akkers broedt en dus tijdens de tellingen van de 'echte' weidevogels onderschat wordt omdat deze tellingen zich in eerste instantie concentreren op gebieden met veel grasland. In Vlaanderen kende de soort in de loop van de voorbije 3 decennia een sterke aantalstoename die gepaard ging met een areaaluitbreiding en een uitbreiding van de biotoopkeuze naar o.a. akkers (Vermeersch *et al.*, 2004).

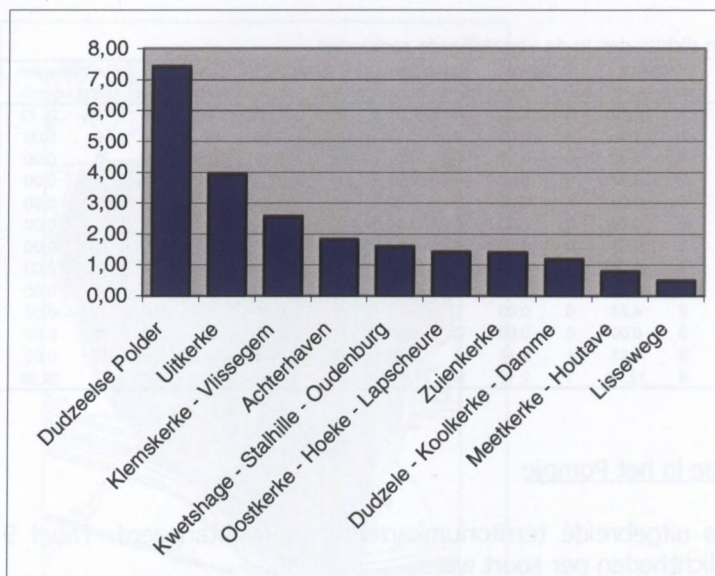
Verspreiding & dichtheden

Scholeksters broeden heel verspreid over het studiegebied (Figuur 31). Aaneengesloten gebieden met hogere dichtheden zijn te vinden in Uitkerke, de achterhaven van Zeebrugge, de omgeving van Dudzele en rond Hoeke. De hoogste dichtheid werd vastgesteld in de Dudzeelse Polder met bijna 7,5 terr/100 ha (Figuur 32). In Uitkerke werd een gemiddelde dichtheid van 3,96 terr/100 ha gehaald, in

de regio Klemskerke-Vlissegem 2,58 terr/100 ha. In de meeste andere telzones lag de dichtheid tussen de 1 en 2 terr/100 ha.

Figuur 31: Aantallen en verspreiding van territoria van Scholekster *Haematopus ostralegus* in het studiegebied in 2006. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 32. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Scholekster *Haematopus ostralegus* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

Dat Scholeksters op vrij veel verschillende types landgebruik broedden, is te zien in tabel 8. Hoewel Scholeksters vaker dan andere weidevogels op akkers broeden, hebben ze er zeker geen uitgesproken

voorkeur voor. De hoogste voorkeur, zij het niet echt uitgesproken, genieten permanente graslanden met microreliëf waarbinnen ze een preferentie voor zilte graslanden vertonen. In de categorie 'ander' vallen schorre en vochtige ruigte.

Tabel 8. Aantal territoria van Scholekster en Jacobs-index per benut type landgebruik in de UTK-gebieden.

Type	Aantal	J.I.
akker	28	-0,06
ander	3	0,11
ander grasland	1	0,17
hp	13	-0,09
hpr	31	0,24
hpr-niet zilt	23	-0,31
hpr-zilt	8	0,31

III.2.d Resultaten van de broedvogelinventarisatie in de verschillende zoekzones

Alle zoekzones werden aan de hand van uitgebreide territoriumkartering geteld. Enkel Z10 werd slechts gedeeltelijk volgens UTK geteld wegens de grote oppervlakte en de hiermee gepaard gaande inventarisatie-inspanning. Voor alle zoekzones zijn puntlocaties van de aanwezige territoria beschikbaar, enkel voor Z10 zijn deze dus slechts voor een deel van de zoekzone ingetekend. Het Pompje en de Dudzeelse Polder worden hierna meer in detail voorgesteld, gezien in deze gebieden het eerst inrichtingswerken zullen worden uitgevoerd.

Tabel 9 geeft de resultaten van de broedvogelinventarisaties in de verschillende zoekzones weer. Wanneer telgebieden niet volledig binnen de grenzen van de zoekzone lagen, zijn territoria die binnen het getelde gebied maar buiten de zoekzone lagen niet weerhouden in de tabel. Voor Z10 was dit niet mogelijk en werden de aantallen en oppervlakte van alle telgebieden die deels of volledig in de zoekzone liggen in rekening gebracht. Omwille van de geringe oppervlakte van de zoekzones Palingpot, Vijfwege, Ter Doest en Put Vlissegem dienen de dichtheden voor deze gebieden met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

Tabel 9. Overzicht van de aantallen broedvogels en dichtheden in de verschillende zoekzones.

Soort	Vlissegem		Palingpot		Vijfwege		Pompje		Paddegat		Ettelgem		Kwetshage		Dudzeelse Polder		Ter Doest		Put Vlissegem		Damme - Dudzele	
	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.
Bergeend	6	2,00	4	22,74	7	21,04	6	3,99	1	2,12	0	0,00	3	2,31	18	10,27	0	0,00	1	14,79	13	1,02
Slobeend	5	1,67	1	5,68	1	3,01	3	1,99	1	2,12	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,08
Zomertaling	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,66	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,08
Kuifeend	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	4,23	0	0,00	0	0,00	1	0,57	0	0,00	0	0,00	1	0,08
Bruine Kiekendief	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,66	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,08
Scholekster	7	2,34	1	5,68	3	9,02	6	3,99	0	0,00	0	0,00	4	3,09	14	7,99	0	0,00	0	0,00	19	1,50
Kluut	2	0,67	0	0,00	0	0,00	8	5,32	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	1,71	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Tureluur	4	1,33	0	0,00	2	6,01	6	3,99	2	4,23	1	2,12	0	0,00	26	14,84	0	0,00	0	0,00	11	0,87
Grutto	15	5,00	6	34,11	10	30,05	11	7,31	4	8,46	3	6,36	0	0,00	6	3,42	0	0,00	0	0,00	42	3,31
Blauwborst	8	2,67	1	5,68	2	6,01	3	1,99	2	4,23	0	0,00	1	0,77	11	6,28	0	0,00	0	0,00	7	0,55
Tapuit	0	0,00	1	5,68	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Cetti's Zanger	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	4,23	1	2,12	0	0,00	0	0,00	2	12,11	0	0,00	0	0,00
Rietzanger	37	12,34	1	5,68	8	24,04	15	9,97	6	12,70	1	2,12	17	13,12	40	22,83	8	48,42	2	29,58	12	0,95

Resultaten van de broedvogelinventarisatie in het Pompje

Het Pompje (zoekzone 4) werd volgens uitgebreide territoriumkartering geïnventariseerd. Tabel 9 geeft het aantal getelde territoria en de dichtheden per soort weer.

Figuren 33, 34 en 35 geven een overzicht van de ligging van de vermoedelijke centra van de territoria van de verschillende soorten die in het Pompje broedden. Op een territorium van Bergeend en van Rietzanger na liggen alle territoria op grasland- en rietmoeraspercelen. Vier centra van territoria van Bergeend, 2 van Rietzanger en telkens 1 van Slobeend, Grutto en Tureluur vallen niet binnen de afbakening van de zoekzone.

Figuur 33: Locaties van de territoria van Bergeend *Tadorna tadorna*, Slobeend *Anas clypeata* en Zomertaling *Anas querquedula* in het Pompje in 2006. Aangeduid zijn de zoekzones (rode omranding) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

Figuur 34: Locaties van de territoria van Grutto *Limosa limosa*, Kluut *Recurvirostra avosetta*, Scholekster *Haematopus ostralegus* en Tureluur *Tringa totanus* in het Pompje in 2006. Aangeduid zijn de zoekzones (rode omranding) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

Figuur 35: Locaties van de territoria van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*, Blauwborst *Luscinia svecica* en Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in het Pompje in 2006. Aangeduid zijn de zoekzones (rode omranding) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

Resultaten van de broedvogelinventarisatie in de Dudzeelse Polder

De Dudzeelse Polder (zoekzone 8) werd volgens uitgebreide territoriumkartering geïnventariseerd. Drie telgebieden vallen binnen de zoekzone. Tabel 9 geeft het aantal getelde territoria per soort weer.

Figuren 36 en 37 geven een overzicht van de ligging van de vermoedelijke centra van de territoria van de verschillende soorten in de Dudzeelse Polder.

Figuur 37: Locaties van de territoria van Grutto *Limosa limosa*, Kluut *Recurvirostra avosetta*, Scholekster *Haematopus ostralegus* en Tureluur *Tringa totanus* in de Dudzeelse Polder in 2006. Aangeduid zijn de zoekzones (rode omranding) en enkele hoofdtypen landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

Figuur 36: Locaties van de territoria van Bergeend *Tadorna tadorna*, Kuifeend *Aythya fuligula*, Blauwborst *Luscinia svecica* en Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in de Dudzeelse Polder in 2006. Aangeduid zijn de zoekzones (rode omranding) en enkele hoofdtypen landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

III.3 Conclusie

Tijdens het broedseizoen 2006 werd een nagenoeg gebiedsdekkende inventarisatie van het volledige Poldercomplex uitgevoerd. In de volgende jaren zal dezelfde werkwijze worden aangehouden. Hierbij zal worden gestreefd naar het tellen van het volledige studiegebied en zullen ook Blauwborst en Rietzanger gebiedsdekkend worden geteld.

De resultaten geven een heel goed beeld van de aantallen van alle getelde soorten en van hun verspreiding en dichtheden in het studiegebied. Voor de meeste soorten liggen deze resultaten in de lijn van de historische gegevens. De gegevens verzameld in de gebieden die werden geteld aan de hand van uitgebreide territoriumkartering geven een goed beeld van de verspreiding binnen deze gebieden en dus ook binnen de zoekzones. Tevens werd hierdoor waardevolle informatie bekomen over de habitatkeuze van een aantal soorten binnen het studiegebied.

IV. Overwinterende watervogels

IV.1 Materiaal en methoden

Vanaf oktober tot en met maart wordt het Poldercomplex mid-maandelijks integraal geteld door de Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen, de Werkgroep Uitkerkse Polders en de Vogelwerkgroep Middenkust, de coördinatie voor de regio gebeurt door Dominique Verbelen (Natuurpunt vzw). De algemene coördinatie van de watervogeltellingen op Vlaams niveau gebeurt door Koen Devos op het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Hierbij worden alle waterrijke gebieden in het vogelrichtlijngebied bezocht en worden alle aanwezige watervogels (eenden, ganzen, futen, steltlopers, meeuwen) geteld. Hieruit kan het aantalsverloop van alle soorten watervogels doorheen het winterhalfjaar worden afgeleid. De totalen van deze tellingen kunnen worden getoetst aan de internationale 1%-normen van Wetlands International (Wetlands International, 2006).

IV.2 Resultaten

In tabel 10 worden de resultaten van de watervogeltellingen tijdens het winterhalfjaar 2006/2007 weergegeven. Zowel het SBZ als de volledige Oostkustregio voldoen in de maanden november tot en met februari aan de Ramsarnormen gezien er meer dan 20.000 watervogels overwinteren. Gezien hierbij ook de steltlopers en meeuwen dienen te worden geteld voldeed de Oostkustregio in zijn geheel ook in oktober aan dit criterium (20.423 watervogels).

Zowel Kleine Rietgans (november-februari) als Kolgans (december en januari) overschrijden zowel in de volledige Oostkustpolders als in het SBZ meermaals de 1%-norm (respectievelijk 420 en 10.000 ex.). Naast deze 2 soorten arctische ganzen haalt ook de Slobeend de 1%-norm (400 ex.) in de Oostkustpolders, binnen het SBZ werd deze norm niet overschreden. Smienten behalen in de volledige Oostkustpolders net niet de 1%-norm (15.000 ex.).

Een meer gedetailleerde bespreking van de resultaten van de midmaandelijkse watervogeltellingen zal worden gegeven in het volgende monitoringrapport.

Tabel 10. Resultaten van de watervogeltellingen tijdens het winterhalfjaar 2006/2007 in het SBZ en in de volledige Oostkustpolders (OKP).

2006-2007	oktober		november		december		januari		februari		maart	
	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP
IJsduiker	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Dodaars	40	110	21	99	14	102	18	85	34	90	17	51
Fuut	7	209	21	244	13	259	14	241	28	184	9	41
Geoorde Fuut	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuilduiker	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0
Aalscholver	26	236	64	186	58	177	96	244	96	210	67	174
Knobbelzwaan	7	12	3	4	6	12	6	8	4	8	4	4
Kolgans	64	139	3179	3255	15823	17159	15015	17279	6083	7309	578	578
Kleine Rietgans	48	48	9146	14324	17428	30235	3456	13685	801	990	2	2
Bergeend	40	91	112	243	165	310	241	495	346	615	252	803
Smient	1585	2018	5198	6201	7007	12743	10539	14442	11927	14419	2972	3973
Krakeend	3	84	30	110	28	214	19	208	32	223	19	112
Wintertaling	332	577	764	1419	657	2310	1285	2001	758	1040	598	766
Wilde Eend	2154	5624	1503	4584	1676	4814	1837	4503	1784	3562	954	1989
Pijlstaart	3	25	2	113	8	182	22	110	50	119	10	38
Zomertaling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Slobeend	100	326	147	306	186	437	296	536	320	543	291	783
Tafeleend	5	9	8	45	13	58	9	46	24	76	5	10
Witoogeend	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuifeend	26	38	83	116	79	114	124	191	148	225	132	201
Eider	0	4	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0
Toppereend	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte Zee-eend	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Brilduiker	0	4	0	7	0	10	0	19	0	26	0	4
Nonnetje	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	0	2
Middelste Zaagbek	0	0	0	0	0	7	0	24	0	13	0	0
Grote Zaagbek	0	0	0	0	1	1	2	3	0	0	0	0
Totaal	4442	9557	20282	31260	43162	69148	32979	54124	22435	29656	5912	9533

IV.3 Conclusie

Uit de midmaandelijke watervogeltellingen kan worden afgeleid dat het Poldercomplex globaal gezien hoge aantallen overwinterende watervogels herbergt. De belangrijkste hierbij zijn de overwinterende arctische ganzen, Kleine Rietgans en Kolgans. De Oostkustpolders zijn verder in hun geheel van belang voor onder meer overwinterende Smienten en Slobeenden.

IV.3 Conclusie

Tijdens het bronstseizoen 2006 werd een regionale gebiedsdekkende inventarisatie van het winterlijke Poldercomplex uitgevoerd. In de volgende jaren zal dezelfde werkwijze worden aangehouden. Hierbij zal worden gestreefd naar het tellen van het volledige studiegebied en zullen ook kleinschalige en gebieden gebiedsdekkend worden geteld.

De resultaten geven een heel goed beeld van de aantallen van alle getelde soorten en van hun verspreiding en veranderingen in het studiegebied. Voor de meeste soorten liggen deze resultaten in de lijn van de historische gegevens. De gegevens uitbreiden in de gebieden die worden achterlaten door de hand van uitgebreide herintuinkerings werken een goed beeld van de verspreiding daarvan. Deze gebieden en dus ook delen de zaagbekken. Tevens wordt hierdoor waardevolle informatie gegeven over de herintuinker van een aantal soorten binnen het studiegebied.

V. Ganzentellingen

V.1 Materiaal en methoden

Vanaf half oktober tot en met maart worden alle overwinterende ganzen in het Poldercomplex tweewekelijks integraal geteld. De coördinatie van de ganzentellingen gebeurt door Prof. Dr. Eckhart Kuijken en Christine Verscheure op het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De volledige Oostkustpolders zijn hiertoe in 253 kleinere telgebieden onderverdeeld die alle op dezelfde dag worden geteld om dubbeltellingen zo veel mogelijk te vermijden.

Van elk van de waargenomen groepen worden de aantallen van de verschillende soorten en het habitatgebruik genoteerd. De totalen van deze tellingen kunnen worden getoetst aan de internationale 1%-normen van Wetlands International (Wetlands International, 2006).

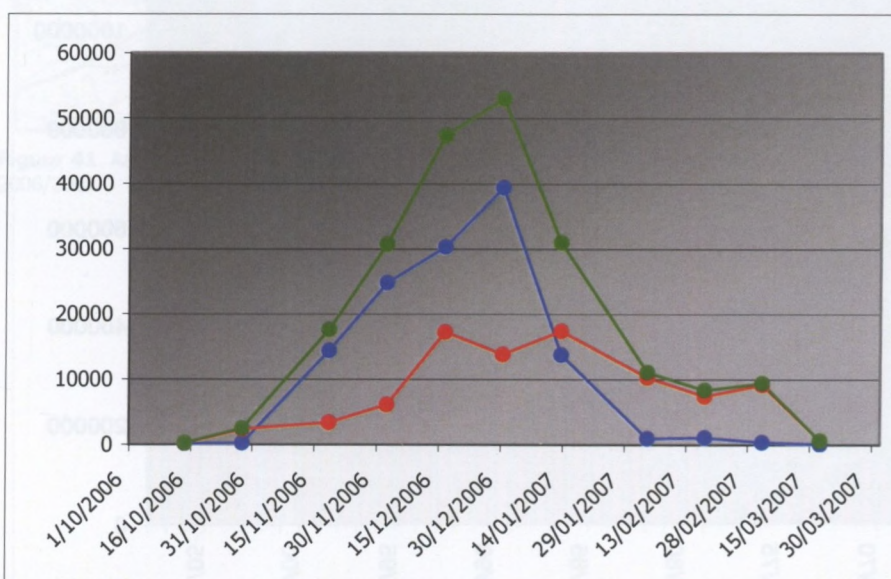
V.2 Resultaten

V.2.1 Aantalstrend

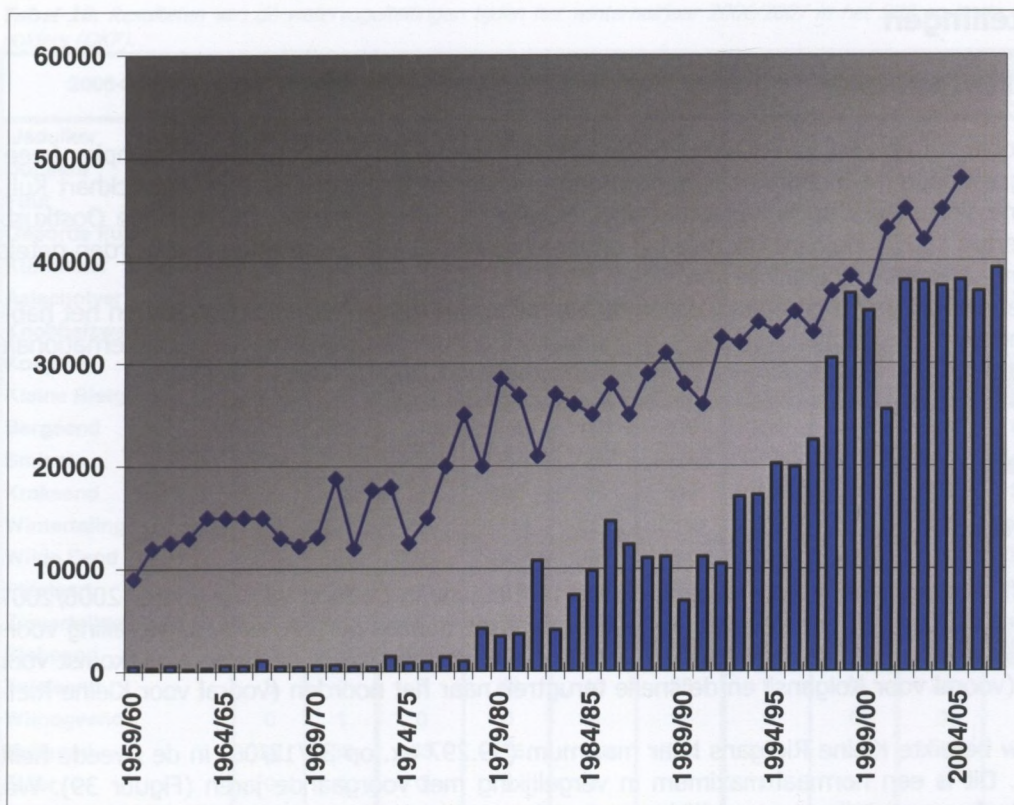
Figuur 38 geeft de aantalstrend van Kolgans en Kleine Rietgans in de loop van de winter 2006/2007 weer. Ook is het verloop van het totale aantal overwinterende ganzen per tweewekelijkse telling voorgesteld. Opvallend is de kortere aanwezigheid van de grote aantallen door de tragere aankomst voor beide soorten (vooral voor Kolgans) en de snelle terugtrek naar het noorden (vooral voor Kleine Rietgans).

Traditiegetrouw bereikte Kleine Rietgans haar maximum (39.297 ex. op 30/12/06) in de tweede helft van december. Dit is een normaal maximum in vergelijking met voorgaande jaren (Figuur 39). Wel waren dergelijke hoge aantallen in vergelijking met andere jaren slechts gedurende een korte periode aanwezig en werd een sterke aantalsafname vastgesteld in de eerste helft van januari.

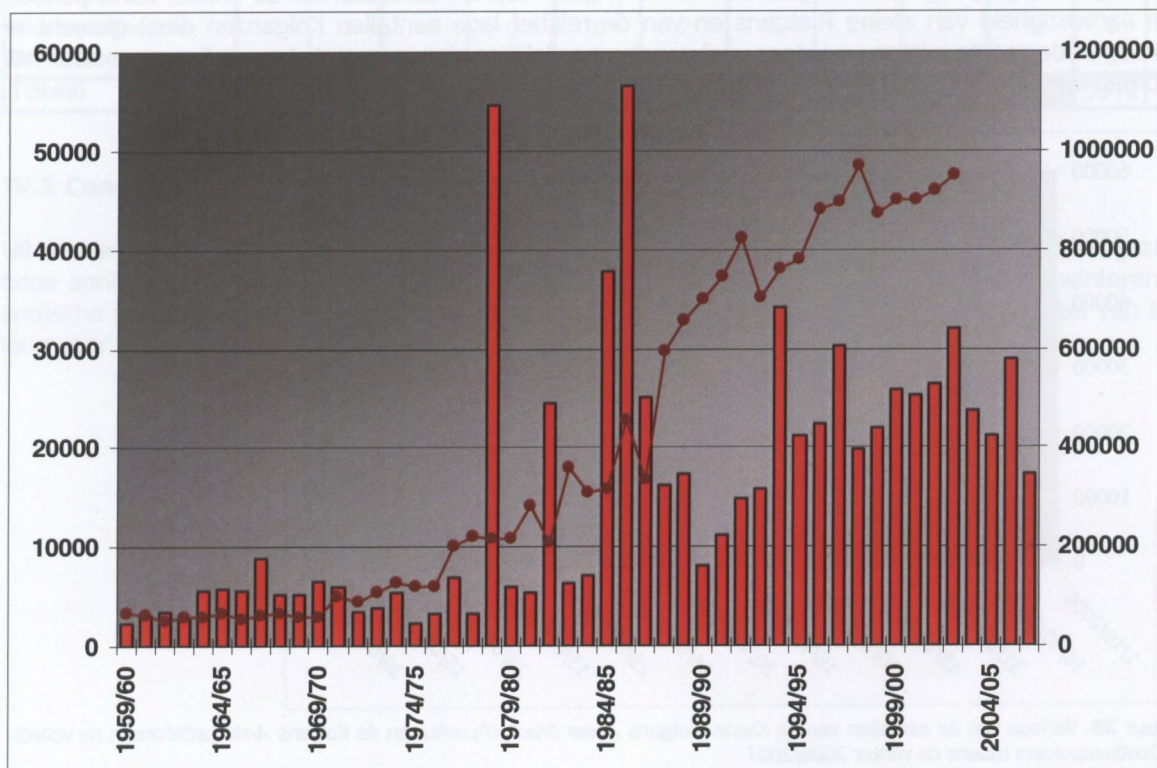
Kolgans bereikte haar maximum (17.279 ex. op 13/01/2007) halverwege januari. Dit maximum lag erg laag in vergelijking met voorgaande winters (Figuur 40). De oorzaak voor de relatief korte periode van aanwezigheid van Kleine Rietgans en van de relatief lage aantallen Kolganzen dient gezocht te worden in de zachte winter waardoor veel vogels noordelijker bleven overwinteren of vroeger naar het noorden vertrokken dan in andere jaren.

Figuur 38. Verloop van de aantallen van de Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* en de Kolgans *Anser albifrons* in de volledige Oostkustpolders tijdens de winter 2006/2007.

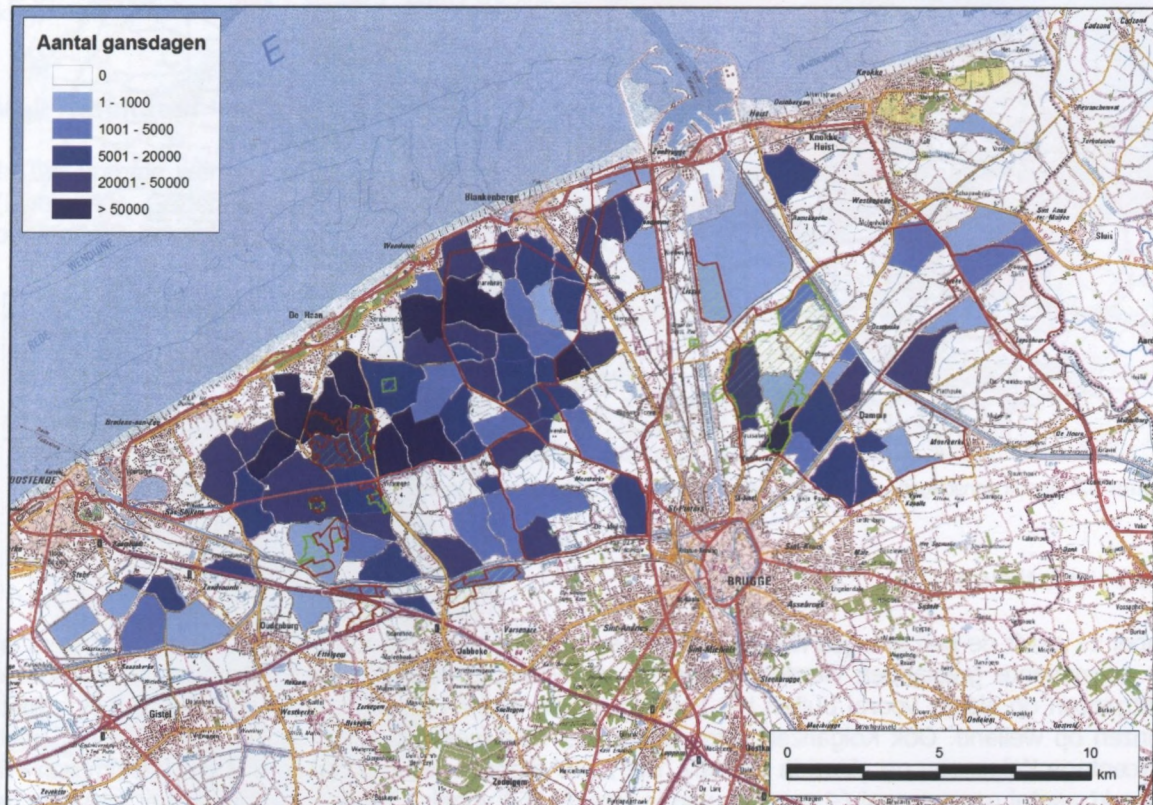
Figuur 39. Verloop van de maxima van Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* in de volledige Oostkustpolders tussen 1959/1960 en 2006/2007 (staven) en de grootte van de Spitsbergenpopulatie (lijn).

Figuur 40. Verloop van de maxima van Kolgans *Anser albifrons* in de volledige Oostkustpolders tussen 1959/1960 en 2006/2007 (staven) en de grootte van de Noordwest-Europese populatie (lijn). Let op de verschillende grootte-orde van de schalen.

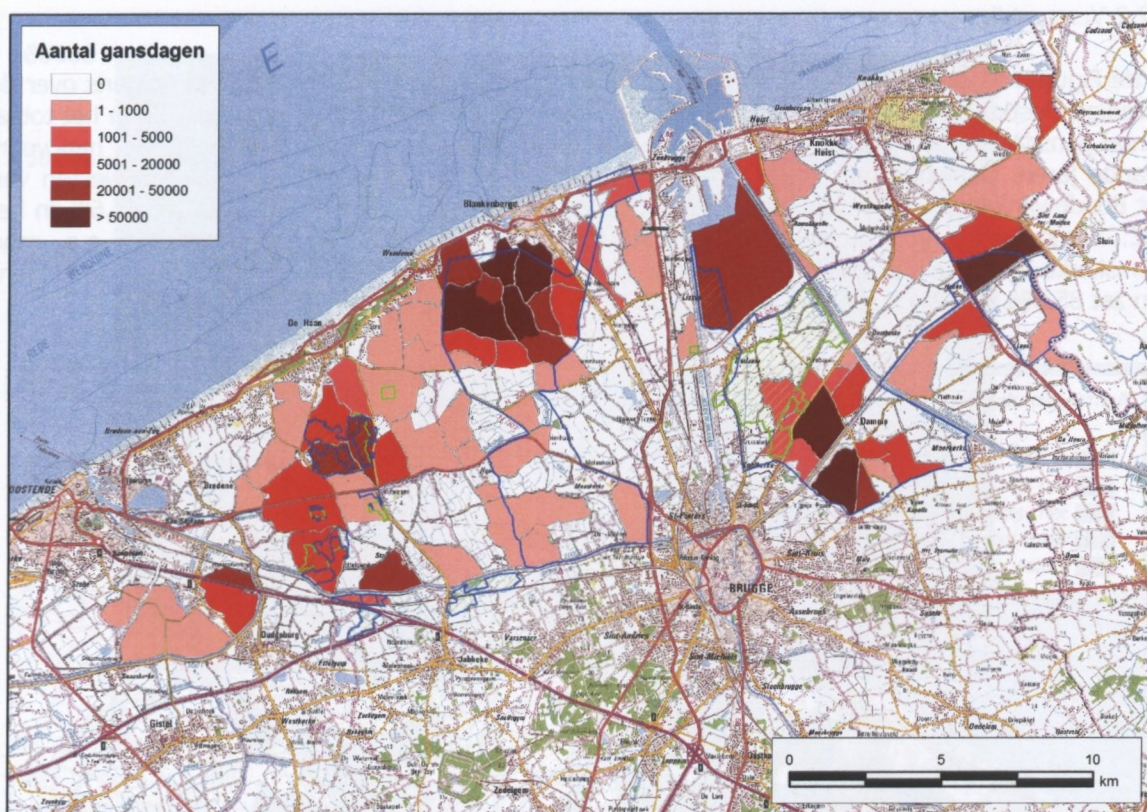
V.2.2 Verspreiding

In de Figuren 41 en 42 wordt de verspreiding van respectievelijk Kleine Rietgans en Kolgans over de volledige Oostkustregio in de winter 2006/2007 gegeven. Deze verspreiding is uitgedrukt in het totaal aantal gansdagen¹ per gebied. De ruimtelijke spreiding is voor beide soorten vergelijkbaar met voorgaande jaren. Gebieden met hoge aantallen Kleine Rietganzen liggen hoofdzakelijk ten westen van het Boudewijnkanaal en ten noorden van de N9. Van alle getelde Kleine Rietganzen zat 43,6% in het SBZ. Kerngebieden voor Kolgans liggen wat verspreider met belangrijke concentraties o.a. rond Klemskerke-Vlissegem, in de Uitkerkse Polders, rond Damme en rond Hoeke. Van alle getelde Kolganzen zat 85,5% binnen de grenzen van het SBZ.

Figuur 41. Aantal gansdagen van Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* per gebied in de Oostkustregio in de winter 2006/2007.

¹ Het aantal gansdagen is een vaak gebruikte maat om onder meer het belang van foerageergebieden te bepalen en om populatietrends van jaar tot jaar te volgen (Hustings et al. 1985). Het aantal vogeldagen is een schatting van het aantal dagen dat de individuen van een soort in een gebied in een bepaalde periode in totaal hebben doorgebracht. Een dag waarop een groep van 30 ganzen in een gebied aanwezig is, levert dit gebied in het optimale geval (dagelijkse tellingen) 30 gansdagen op. Een groep van 10 ganzen die drie dagen aanwezig is in een gebied levert eveneens 30 gansdagen op.

Figuur 42. Aantal gansdagen van Kolgans *Anser albifrons* per gebied in de Oostkustregio in de winter 2006/2007.

V.2.3 Habitatkeuze

Tabel 11 geeft de percentages Kleine Rietgans en Kolgans weer die tijdens de tellingen op akkers en op permanente graslanden werden gezien. In de winter 2006/2007 zaten uitzonderlijk veel Kleine Rietgans op akker, vooral buiten het Poldercomplex. Binnen het SBZ zaten de meeste Kleine Rietgans op weiland. Ook Kolgans zaten buiten het SBZ meer op akker dan erinnen. Bij het hoge percentage Kolgans op akker in het SBZ 'Het Zwin' dient te worden opgemerkt dat het om een vrij beperkt aantal ganzen gaat (4 groepen van in totaal 1552 vogels). Globaal gezien zat het gros van de Kolgans op permanent grasland.

Tabel 11. Percentage van het aantal getelde kleine Riet- en Kolgans op akker en op weiland tijdens de winter 2006/2007.

		Geen SBZ	SBZ Poldercomplex	SBZ Zwin	Totaal
Kleine Rietgans	% akker	55,5	12,4	0,0	37,0
	% weiland	44,5	87,6	0,0	63,0
Kolgans	% akker	36,0	7,8	98,6	13,7
	% weiland	64,0	92,2	1,4	86,3

V.3 Conclusie

Het aantalsverloop van Kolgans en Kleine Rietgans zag er enigszins anders uit dan in voorgaande jaren, dit hoofdzakelijk als gevolg van de warme winter. Hierdoor kwamen beide soorten trager in het gebied aan en werd er versnelde wegtrek vastgesteld. Het maximum van Kleine Rietgans was vergelijkbaar met dat van vorige winters, dat van Kolgans lag lager.

VI. Flora

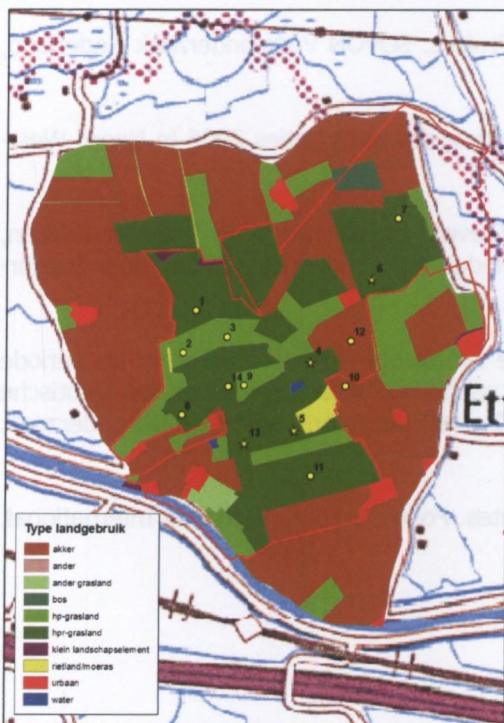
VI.1 Materiaal en methoden

De flora wordt op twee verschillende niveaus gemonitord waarbij de nadruk ligt op de gebieden waarvoor een inrichtingsplan wordt opgesteld of waar de inrichting al heeft plaats gevonden. In eerste instantie is dit het Pompje waar in 2007 inrichtingswerken zullen worden uitgevoerd.

In een eerste luik wordt een globale vegetatiekaart van het ingerichte (of in te richten) gedeelte van de zoekzone gemaakt. Een tweede luik bestaat uit een gedetailleerde opvolging van de resultaten van de inrichtingswerken aan de hand van permanente kwadraten (PQ's). Gezien het belang van zilte soorten gebeuren beide types vegetatieonderzoek in juli omdat deze soorten dan hun optimum bereiken.

VI.2 Resultaten

In het Pompje werden op 12 juli 2006 vier permanente kwadraten (PQ's) geplaatst en opgenomen (Figuur 43). Gezien het geringe aantal PQ's dat al werd opgenomen, zullen de resultaten van deze opnamen in het volgende rapport worden besproken.

Figuur 43. Ligging van de permanente kwadraten in de zoekzone 4 – 't Pompje (rode omranding). ★: PQ wordt na inrichting opgenomen; ★: PQ opgenomen in 2006.

VII. Literatuur

- Anselin, A., K. Devos & G. Vermeersch, 2003. Handleiding Project Bijzondere Broedvogels. Adviesnota IN.A.2003.77. Instituut voor Natuurbehoud, 2003.
- Castelijns, H., 2005. Jaarverslag Roofvogelwerkgroep Zeeland 2004. Werkgroep Roofvogels Zeeland, Philippine.
- Courtens, W., C. Martens & D. Verbelen, 2006. Eindrapport monitoring SBZ-V 'Poldercomplex'. Resultaten van het eerste jaar. Adviesnota INBO.A.2006.68. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- Devos, K., A. Anselin & G. Vermeersch, 2004. Een nieuwe Rode Lijst van de Broedvogels in Vlaanderen. In: Vermeersch, G. *et al.*, 2004. Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel.
- Hustings, F., R. Kwak, P. Opdam & M. Reijnen, 1985. Natuurbeheer in Nederland, deel 3: Vogelinventarisatie: achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Pudoc, Wageningen.
- Jacobs, J., 1974. Quantitative measurement of food selection. *Oecologia* 14: 413-417.
- van Dijk, A.J., 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Verbelen, D. & F. De Scheemaeker, 2007. Resultaten broedvogelinventarisaties 2006 in Noord-West-Vlaanderen. Vogelwerkgroep Mergus, Brugge.
- Vermeersch, G., A. Anselin, K. Devos, M. Herremans, J. Stevens, J. Gabriëls & B. Van Der Krieken, 2004. Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel.
- Vermeersch, G., A. Anselin & K. Devos, 2006. Bijzondere broedvogels in Vlaanderen in de periode 1994-2005. Populatietrends en recente status van zeldzame, kolonievormende en exotische broedvogels in Vlaanderen. Mededeling INBO.M.2006.2. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- Wetlands International, 2006. Waterbird population estimates. Fourth Edition. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.

V.3 Conclusie

Met dalende waterstand van Kolkens en Meke Rietkens zag er enigzins anders uit dan in voorgaande jaren. Dit is waarschijnlijk als gevolg van de warme winter. Hierdoor kwamen beide wetten eerder in het gebied aan en werd er vroeger in het gebied vastgesteld. Het maximum van Meke Rietkens was vergelijkbaar met dat van vorige winters, dat van Kolkens lag lager.

VIII. Bijlagen

Bijlage 1a: Overzicht van de ligging van de verschillende deelgebieden voor de broedvogelinventarisatie.

Natuurwetenschappelijk Instituut voor Natuurbehoud, 2003. *Handboek van de Nederlandse Broedvogels*. INA.2003.77, Instituut voor Natuurbehoud, 2003. 9062

Casiers, H., 2003. Jaarverslag Broedvogelgroep Zeeland 2004. Werkgroep Broedvogels Zeeland, Vlissingen.

Castens, W., C. Hermans & D. Verbeek, 2005. Eindrapport monitoring SBZ-V 'Poldercomplex'. Resultaten van het eerste jaar. Adviesnota INBO.NA.2005-69, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Dewas, K., A. Anselin & G. Vermeersch, 2004. Een nieuwe Rode Lijst van de Broedvogels in Vlaanderen. In: Vermeersch, G. et al., 2004. Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel.

Huizinga, F., R. Kolk, P. Oudam & M. Reijnen, 1985. *Natuurbeheer in Nederland, deel 3: Vogelinventarisatie: achtergronden, richtlijnen en verslaggeving*. Pudoc, Wageningen.

Jacks, J., 1974. Quantitative measurement of food selection. *Oecologia* 14: 413-417.

van Oik, A.J., 2004. *Handboek Broedvogel Monitoring Project*. SOVDN Vogelonderzoek Nederland, Busk-Ubbergen.

Verbeek, D. & F. De Schreiner, 2007. Resultaten broedvogelinventarisaties 2006 in Noord-West-Vlaanderen. Vogelwerkgroep Mergus, Brugge.

Vermeersch, G., A. Anselin, K. Dewas, M. Hermans, J. Steyvers, J. Gebrils & B. Van Der Krieken, 2004. Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel.

Vermeersch, G., A. Anselin & K. Dewas, 2006. Bijzondere broedvogels in Vlaanderen in de periode 1994-2005. Populatie trends en recente status van zeldzame, kolonievormende en exotische broedvogels in Vlaanderen. Mededeling INBO.NA.2006-2, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Wetlands International, 2008. *Waterbird population estimates. Fourth Edition*. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.

Bijlage 1b: Afkorting en naam van de verschillende deelgebieden voor de broedvogelinventarisatie, cf. Bijlage 1a.

Afkorting	Gebiedsnaam
ASW	Aarseleweiden
APE	Akkers Pelikaan
ASH	Akkers te Stalhille SBZ
AWZK	Akkers ten westen van Zuienerke SBZ
BPE	Berm Pelikaan
BSHK	Blauwe Sluis Hoeke
BHOK	Braambeierhoek Oostkerke
BDDM	Branddijk Damme
BWVG	Bunkerweiden Vlissegem
CDM	Centrum Damme
CLS	Centrum Lapscheure
CMK	Centrum Meetkerke
CNM	Centrum Nieuwmunster
COK	Centrum Oostkerke
DVBD	Damse Vaart Brugge-Damme SBZ
DVDS	Damse Vaart Damme-Syphons
DVHN	Damse Vaart Hoeke-Nederlandse grens
DZW	Dudzeleweiden SBZ
EKLW	Eendekooi Lissewege
EKMK	Eendekooi Meetkerke
EKWD	Eendekooi Wenduine
EWUK	Eendeweiden Uitkerke
EBVP	Eibroekvaartpolder
EBVW	Eibroekvaartweiden
FDKR	Flettersdamkreek
FTO	Fonteintjes Oost
FTW	Fonteintjes West
GRWA	Groenwaecke
GBOK	Groot Boomgaardweiden Oostkerke
GPP	Grote Palingpot
GWUKN	Gruttoweiden Noord Uitkerke
GWUKZ	Gruttoweiden Zuid Uitkerke
HBO	Hagebos
HDBB	Harendijke Blankenberge
HKVO	Hoekevaart Oost
HVWO	Hoekevaartweiden Oost
HVWW	Hoekevaartweiden West
HKVW	Hoekevaart West
HKW	Hoekeweiden
HMHT	Hoge Moere Houtave
HMMK	Hoge Moere Meetkerke
HN	Hoge Noen
JPDM	Jagersput Damme
JPSH	Jagersput Stalhille
KHLS	Kaleshoek Lapscheure
KWUK	Kievitweiden Uitkerke
KPOK	Kleiputten Oostkerke
KPSD	Kleiputten Sint-Donaas
KDOK	Krinkeldijk Oostkerke
KWOK	Krinkeldijkweiden Oostkerke
KABWO	Kruisabeleweiden Oost
KABWW	Kruisabeleweiden West ZZ
KSUK	Kuststrook Uitkerke
KBKR	Kwabettekreek
KWVN	Kwetshage Varsenare
LM	Lage Moere
LMVLM	Lage Moere - monitoringgebied VLM
LGPO	Lapscheursegatpolder SBZ
LGHK	Lievegeleedkreek
LPON	Lievegeleedpolder Noord
LPOZ	Lievegeleedpolder Zuid
LV	Luzerneveld

Afkorting	Gebiedsnaam
MWUK	Meeuweweiden Uitkerke
MOOK	Moeren Oostkerke
OTKN	OT Kolen Noord
OTSW	OT Spoorweg West
PAPO	Pannepolder
PBWN	Pereboomweiden Noord
PBWZ	Pereboomweiden Zuid
PWDM	Pijpewegweiden Damme
PLPE	Plasjes Pelikaan
PWOK	Plevierweiden Oostkerke
PWUK	Plevierweiden Uitkerke
POKK	Polders Koolkerke SBZ
PONM	Polders Nieuwmunster
POSB	Polders Schoeringebrug
PBE	Put Bekaert
PMK	Put van Meetkerke
PVG	Put Vlissegem
PKLS	Putje Kobus
RWUK	Reigersweiden Uitkerke
RVPE	Rietveld Pelikaan
WCRW	Rombautswerve Weidecomplex
RLW	Ronselaerweiden
RSW	Ruigte Spoorweg West
SWZB	Smienteweiden Zeebrugge
S	Speyen
SWDN	Stadswallen Damme Noord
SWDO	Stadswallen Damme Oost
SWDZ	Stadswallen Damme Zuid
SWDW	Stadswallen Damme West
SBHK	Steenbakkerij Hoeke
SBBS	Stinker & Blinker Broekebr.-Syphons
SBZB	Stinker & Blinker Zelzatebr.-Broekebrug
NAOK	't Naaie te Oostkerke
POMP	't Pompje te Oudenburg
TGVN	Tuinbouwgebied Varsenare SBZ
TWUK	Tureluursweiden Uitkerke
VWUK	Velduilweiden Uitkerke
VW	Vijfwege
WHSW	Waterhofstedeweiden
WPW	Waterputweiden
WAL	Weiden Achterhaven kant Lissewege
WJSH	Weiden bij Jagersput Stalhille
WDVW	Weiden Damse Vaart West
WDI	Weiden Distrigas
WFB	Weiden Fort van Beieren
WHBO	Weiden Hagebos SBZ
WHN	Weiden Hoge Noen
WKLN	Weiden Klemskerke Noord
WKLZ	Weiden Klemskerke Zuid
WKK	Weiden Koolkerke
WNKL	Weiden Noordede
WPOB	Weiden Pompje
WRJB	Weiden Rijkswacht Jabbeke
WSO	Weiden Spoorweg Oost
WSW	Weiden Spoorweg West
ZEPO	Zeepolder
ZDDM	Zuiddijk Damme
ZVDM	Zuidervartje Damme
ZSDZ	Zuidstrook Dudzele SBZ
ZSHK	Zwarte Sluis Hoeke
ZSPO	Zwarte Sluispolder
ZVPO	Zwinvaartpolder

Bijlage 2: Overzicht van de broedvogelsoorten die worden geïnventariseerd.

Soort	Bijlage I Vogelrichtlijn	Rode Lijst Vlaamse broedvogels	Broedvogels > 5%-norm	Volledig stu- diegebied	Detailgebie- den
Baardmannetje (<i>Panurus biarmicus</i>)			x	x	x
Bergeend (<i>Tadorna tadorna</i>)			x	x	x
Blauwborst (<i>Luscinia svecica</i>)	x		x		x
Bontbekplevier (<i>Charadrius hiaticula</i>)		x		x	x
Bruine Kiekendief (<i>Circus aeruginosus</i>)	x		x	x	x
Buidelmees (<i>Remiz pendulinus</i>)		x		x	x
Cetti's Zanger (<i>Cettia cetti</i>)		x		x	x
Graszanger (<i>Cisticola juncidis</i>)		*	x	x	x
Grauwe Gors (<i>Miliaria calandra</i>)		x		x	x
Grauwe Kiekendief (<i>Circus pygargus</i>)	x	x		x	x
Grote Karekiet (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)		x		x	x
Grutto (<i>Limosa limosa</i>)			x	x	x
IJsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)	x			x	x
Kemphaan (<i>Philomachus pugnax</i>)	x	x		x	x
Kleine Mantelmeeuw (<i>Larus fuscus</i>)		x		x	x
Kleine Zilverreiger (<i>Ergetta garzetta</i>)	x			x	x
Kluut (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	x	x	x	x	x
Kuifeend (<i>Aythya fuligula</i>)			x	x	x
Kwak (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	x	x		x	x
Kwartelkoning (<i>Crex crex</i>)	x	x		x	x
Lepelaar (<i>Platalea leucorodia</i>)	x			x	x
Paapje (<i>Saxicola rubetra</i>)		x		x	x
Pijlstaart (<i>Anas acuta</i>)		x		x	x
Porseleinhoen (<i>Porzana porzana</i>)	x	x		x	x
Rietzanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)		x	x		x
Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)	x	x		x	x
Scholekster (<i>Haematopus ostralegus</i>)			x	x	x
Slobeend (<i>Anas clypeata</i>)			x	x	x
Smient (<i>Mareca penelope</i>)		*		x	x
Snor (<i>Locustella luscinioides</i>)		x		x	x
Steltkluut (<i>Himantopus himantopus</i>)	x	x		x	x
Strandplevier (<i>Charadrius alexandrinus</i>)		x		x	x
Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)		x		x	x
Tureluur (<i>Tringa totanus</i>)		x	x	x	x
Velduil (<i>Asio flammeus</i>)	x	x		x	x
Visdief (<i>Sterna hirundo</i>)	x	x		x	x
Watersnip (<i>Gallinago gallinago</i>)		x		x	x
Woudaapje (<i>Ixobrychus minutus</i>)	x	x		x	x
Zomertaling (<i>Anas querquedula</i>)		x	x	x	x
Zwartkopmeeuw (<i>Larus melanocephalus</i>)	x	x	x	x	x

Bijlage 3: Overzicht van de inventarisatieresultaten per deelgebied.

Gebied	AFK	UTK	Kwak	Bergend	Slobend	Smient	Zomertaling	Kuifend	Bruine kiekendief	Scholekster	Kluit	Stelduut	Tureluur	Grutto	Visdief	Blauwborst	Tapuit	Graszanger	Snor	Cetti's zanger	Rietzanger	Baardmannetje	Buidelmee	Opp (ha)
Aarseleweiden	ASW	Nee	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	2	16	0	3	0	0	0	0	5	0	0	100,5
Akkers Pelikaan	APE	Ja	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17,4	
Akkers te Stalhille SBZ	ASH	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	15,2	
Akkers ten westen van Zuijkerke SBZ	AWZK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	110,3	
Berm Pelikaan	BPE	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9	0	15,3	
Blauwe Sluis Hoeke	BSHK	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	4,0	
Braambeierhoek Oostkerke	BHOK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	76,5	
Branddijk Damme	BDDM	Ja	0	5	2	0	1	0	3	0	0	0	2	6	0	1	0	0	0	0	2	0	208,2	
Bunkerweiden Vlissegem	BWVG	Ja	0	2	2	0	0	0	3	0	0	0	3	8	0	5	0	0	0	0	20	0	157,7	
Centrum Damme	CDM	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16,9	
Centrum Lapscheure	CLS	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14,1	
Centrum Meetkerke	CMK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21,6	
Centrum Nieuwmunster	CNM	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6,5	
Centrum Oostkerke	COK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24,6	
Damse Vaart Brugge-Damme SBZ	DVBD	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13,6	
Damse Vaart Damme-Syphons	DVDS	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7,8	
Damse Vaart Hoeke-Nederlandse grens	DVHN	Nee	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	18,8	
Dudzeleweiden SBZ	DZW	Nee	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	108,8	
Eendekooi Lissewege	EKLW	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	8	0	5,5	
Eendekooi Meetkerke	EKMK	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,3	
Eendekooi Wenduine	EKWD	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14,2	
Eendeweiden Uitkerke	EWUK	Nee	0	12	6	0	0	0	1	13	7	0	10	26	0	1	0	0	0	0	0	14	0	91,5
Eibroekvaartpolder	EBVP	Nee	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	2	0	108,8	
Eibroekvaartweiden	EBVW	Ja	0	5	1	0	0	0	0	2	0	0	1	10	0	2	0	0	0	0	6	0	187,4	
Flettersdamkreek	FDKR	Nee	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2,4	
Fontein'tjes Oost	FTO	Nee	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	9	0	26,5	
Fontein'tjes West	FTW	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	22,7	
Groenwaecke	GRWA	Nee	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	8,2	
Groot Boomgaardweiden Oostkerke	GBOK	Ja	0	2	0	0	0	0	0	3	0	0	1	1	0	4	0	0	0	0	4	0	299,0	
Grote Palingpot	GPP	Ja	0	4	1	0	0	0	0	1	0	0	0	6	0	1	1	0	0	0	1	0	17,6	
Gruttoweiden Noord Uitkerke	GWUKN	Nee	0	9	5	1	0	0	0	4	18	0	5	7	0	1	0	0	0	0	7	0	49,1	
Gruttoweiden Zuid Uitkerke	GWUKZ	Nee	0	12	5	0	0	1	0	5	7	0	5	16	0	3	0	0	0	0	20	0	75,1	
Hagebos	HBO	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8,1	
Harendijkje Blankenberge	HDBB	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	97,7	
Hoekevaart-oost	HKVO	Nee	0	3	1	0	1	2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	4	0	4,1	

Gebied	AFK	UTK	Kwak	Bergend	Slobend	Smient	Zomertaling	Kuifend	Bruine kiekendief	Scholekster	Kluut	Steltduut	Tureluur	Grutto	Visdief	Blauwborst	Tapuit	Graszanger	Snor	Cetti's zanger	Rietzanger	Baardmannetje	Buldelmees	Opp (ha)	
Hoekevaartweiden Oost	HVWO	Nee	0	8	2	0	0	0	0	3	0	0	2	5	0	0	0	0	0	0	3	0	0	88,3	
Hoekevaartweiden West	HVWW	Nee	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	2	5	0	0	0	0	0	0	5	0	0	82,9	
Hoekevaart West	HKVW	Nee	0	3	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,1	
Hoekeweiden	HKW	Nee	0	3	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	39,6	
Hoge Moere Houtave	HMHT	Nee	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	4	0	1	0	0	0	0	4	0	0	295,1	
Hoge Moere Meetkerke	HMMK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	201,9	
Hoge Noen	HN	Ja	0	1	2	0	2	0	1	3	2	0	17	4	0	0	0	0	1	0	1	3	0	0	94,7
Jagersput Damme	JPDM	Ja	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3,8	
Jagersput Stalhille	JPSH	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	5,9	
Kaleshoek Lapscheure	KHLS	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,0	
Kievitweiden Uitkerke	KWUK	Nee	0	3	2	0	0	0	0	3	1	0	2	4	0	1	0	0	0	0	0	7	0	0	33,6
Kleiputten Oostkerke	KPOK	Ja	0	1	0	0	0	0	0	1	2	0	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6,4	
Kleiputten Sint-Donaas	KPSD	Nee	0	4	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	3	0	14,6	
Krinkeldijk Oostkerke	KDOK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9,5	
Krinkeldijkweiden Oostkerke	KWOK	Nee	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53,5	
Kruisabeleweiden Oost	KABWO	Ja	0	5	0	0	0	0	0	6	0	0	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	255,4	
Kruisabeleweiden West ZZ	KABWW	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16,0	
Kuststrook Uitkerke	KSUK	Nee	0	7	6	0	1	3	0	6	21	0	7	10	0	2	0	0	0	0	0	12	0	0	207,0
Kwabettekreek	KBKR	Nee	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3,4	
Kwetshage Varsenare	KWVN	Ja	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	115,3	
Lage Moere	LM	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	579,4	
Lage Moere - monitoringgebied VLM	LMVLM	Ja	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	133,5	
Lapscheursegatpolder SBZ	LGPO	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	3	0	0	0	0	3	0	0	8,5	
Lievegeleedkreek	LGHK	Ja	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6,5	
Lievegeleedpolder Noord	LPON	Nee	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72,6	
Lievegeleedpolder Zuid	LPOZ	Nee	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	130,6	
Luzerneveld	LV	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	9	0	0	78,1	
Meeuweweiden Uitkerke	MWUK	Nee	0	12	6	0	0	0	0	5	9	0	5	6	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	228,9
Moeren Oostkerke	MOOK	Nee	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	121,6	
OT Kolen Noord	OTKN	Ja	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	5	0	0	79,3	
OT Spoorweg West	OTSW	Ja	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	25,8	
Pannepolder	PAPO	Nee	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	91,7	
Pereboomweiden Noord	PBWN	Nee	0	3	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	175,0	
Pereboomweiden Zuid	PBWZ	Nee	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	126,6	
Pijpewegweiden Damme	PWDM	Ja	0	1	1	0	1	0	0	3	0	0	2	10	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	312,5
Plasjes Pelikaan	PLPE	Ja	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	11,5	
Plevierweiden Oostkerke	PWOK	Nee	0	4	2	0	0	0	0	3	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	4	0	0	85,0	

Gebied	AFK	UTK	Kwak	Bergend	Slobend	Smient	Zomertaling	Kuifend	Brune kiekendief	Scholekster	Kluut	Stelkluit	Tureluur	Grutto	Visdief	Blauwborst	Tapuit	Graszanger	Snor	Cetti's zanger	Rietzanger	Baardmannetje	Buidelmees	Opp (ha)	
Plevierweiden Uitkerke Polders Koolkerke SBZ Polders Nieuwmunster Polders Schoeringebrug Put Bekaert Put van Meetkerke Put Vlissegem Putje Kobus Reigersweiden Uitkerke Rietveld Pelikaan Rombautswerv Weidecomplex Ronselaerweiden Ruigte Spoorweg West Smientweiden Zeebrugge Speyen Stadswallen Damme Noord Stadswallen Damme Oost Stadswallen Damme Zuid Stadswallen Damme West Steenbakkerij Hoeke Stinker & Blinker Broekebr.-Syphons Stinker & Blinker Zelzatebr.-Broekebrug 't Naale te Oostkerke 't Pompje te Oudenburg Tuinbouwgebied Varsenare SBZ Tureluursweiden Uitkerke Velduilweiden Uitkerke Vijfwege Waterhofstedewiden Waterputweiden Weiden Achterhaven kant Lissewege Weiden bij Jagersput Stalhille Weiden Damse Vaart West Weiden Distrigas Weiden Fort van Beieren Weiden Hagebos SBZ Weiden Hoge Noen	PWUK	Nee	0	6	2	0	1	0	0	2	2	0	3	5	0	4	0	0	0	0	16	0	0	110,4	
	POKK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	131,1	
	PONM	Ja	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3	0	0	213,6	
	POSB	Ja	0	2	4	0	0	2	1	4	0	0	0	0	6	0	5	0	0	0	0	20	0	0	283,7
	PBE	Nee	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,7	
	PMK	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4,3	
	PVG	Ja	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	9,7	
	PKLS	Nee	0	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2,9	
	RWUK	Nee	0	16	12	0	5	0	1	14	16	0	12	26	0	0	10	0	0	0	0	89	0	0	356,8
	RVPE	Ja	0	1	0	0	1	5	1	0	0	0	0	0	0	0	7	0	14	2	6	54	5	1	51,2
	WCRW	Ja	0	3	1	0	0	0	0	1	0	0	1	10	1	1	1	0	0	0	0	4	0	0	237,0
	RLW	Ja	0	3	1	0	1	0	0	2	0	0	3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	110,3
	RSW	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	5	0	0	5,8
	SWZB	Nee	0	3	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	144,6
	S	Nee	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	194,1
	SWDN	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9,6
	SWDO	Nee	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	19,1
	SWDZ	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15,3
	SWDW	Nee	0	1	0	0	1	1	0	1	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	2	3	0	0	17,3
	SBHK	Nee	1	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	66,3
	SBBS	Nee	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23,7
	SBZB	Nee	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28,1
	NAOK	Nee	0	2	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	5	0	0	66,2
	POMP	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5,7
	TGVN	Ja	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	37,4
	TWUK	Nee	0	8	6	0	1	1	0	8	12	0	10	11	0	0	5	0	1	0	0	33	0	0	163,8
	VWUK	Nee	0	7	5	0	0	1	0	3	26	1	4	7	0	3	0	0	0	0	0	8	0	0	76,2
	VW	Ja	0	7	1	0	0	0	0	3	0	0	2	10	0	2	1	0	0	0	0	8	0	0	33,3
	WHSW	Nee	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	4	0	0	186,6
	WPW	Nee	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	89,6
	WAL	Ja	0	5	0	0	0	0	0	4	2	0	6	0	0	0	1	0	0	0	0	9	0	0	20,3
	WJSH	Ja	0	3	1	0	0	2	0	1	0	0	2	6	0	2	2	0	0	0	3	18	0	0	179,7
WDVW	Nee	0	1	1	0	0	2	0	1	0	0	1	13	0	1	1	0	0	0	0	8	0	0	258,4	
WDI	Ja	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	4	0	3	0	0	23	0	0	26,0	
WFB	Nee	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	2	7	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	68,3	
WHBO	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	244,4	
WHN	Ja	0	6	0	0	0	1	0	5	0	0	12	4	0	0	3	0	0	0	0	24	0	0	52,6	

Gebied	AFK	UTK	Kwak	Bergeend	Slobeend	Smlent	Zomertaling	Kuifeend	Bruine kiekendief	Scholekster	Kluut	Steltduut	Tureluur	Grutto	Visdief	Blauwborst	Tapuit	Grazzanger	Snor	Cetti's zanger	Rietzanger	Baardmannetje	Buidelmees	Opp (ha)	
Weiden Klemskerke Noord	WKLN	Ja	0	2	2	0	0	0	0	3	2	0	1	3	0	2	0	0	0	0	0	12	0	0	104,8
	WKLZ	Ja	0	2	1	0	0	0	0	2	0	0	0	4	0	1	0	0	0	0	12	0	0	142,8	
	WKK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	11	0	0	0	0	0	0	3	0	0	93,8	
Weiden Koolkerke	WNKL	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	449,9	
Weiden Noordede	WPOB	Ja	0	10	5	0	1	0	1	6	8	0	8	13	0	3	0	0	0	0	0	17	0	0	281,8
Weiden Pompje	WRJB	Ja	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	1	9	0	0	0	0	0	1	4	0	0	169,4	
Weiden Rijkswacht Jabbeke	WSO	Ja	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	2	4	0	2	1	2	0	0	0	10	0	0	30,4
Weiden Spoorweg Oost	WSW	Ja	0	9	0	0	0	0	0	6	1	0	9	2	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	129,0
Weiden Spoorweg West	ZEPO	Nee	0	1	1	0	0	1	0	2	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	5	0	0	139,2
Zeepolder	ZDDM	Nee	0	2	1	0	0	0	0	2	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	513,3
Zuiddijk Damme	ZVDM	Nee	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	106,0
Zuidervlaartje Damme	ZSDZ	Nee	0	3	0	0	0	0	0	5	1	0	2	2	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	9,6
Zuidstrook Dudzele SBZ	ZSHK	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,4
Zwarte Sluis Hoeke	ZSPO	Nee	0	6	1	0	0	0	0	0	1	0	2	6	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	90,9
Zwarte Sluispolder	ZVPO	Nee	0	2	1	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	236,0
Zwinvaartpolder																									